

**KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI**

**MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN VE MÜZİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ
KAYNAŞTIRMAYA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ezgi BERTİZ

Lefkoşa

Haziran, 2016

KKTC

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI**

**MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN VE MÜZİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ
KAYNAŞTIRMAYA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ezgi BERTİZ

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK

Lefkoşa

Haziran, 2016

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Özel Eğitim Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Gönül Akçamete, Yakın Doğu Üniveristesi

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ayşegül Şükran Öz, Mustafa Kemal Üniversitesi

Üye : Yrd. Doç. Dr. Mukaddes Demirok, Yakın Doğu Üniversitesi
(Tez Danışmanı)

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../2016

Prof. Dr. Orhan Çiftçi

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırladığım “Müzik Öğretmenlerinin Ve Müzik Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmada doğrudan ve dolaylı olarak her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

...../...../2016

İmza

Öğrencinin Adı-Soyadı

Ezgi BERTİZ

ÖNSÖZ

Araştırmanın her aşamasında beni yönlendiren, bilgi ve görüşleri ile bana yol gösteren, çalışmamı bu noktaya taşımamı sağlayan değerli danışmanım Yrd. Doç. Dr. Mukaddes Demirok hocama teşekkür ederim.

Çalışmamın değerine değer katan katkılarından ve tüm deteklerinden dolayı çalıştığım kurum olan ÖZEV (Özel Eğitim Vakfı)'e ve Vakıf Müdürü'm Sn. Ersin Görsay'a teşekkürü bir borç bilirim.

Tüm yaşamım boyunca beni her konuda destekleyen, bugünlere gelmemi sağlayan hayat görüşünü kazandıran, çalışmamın başından sonuna kadar gösterdiği sabır, anlayış ve yardımları ile her zaman yanımda olan sevgili annem Funda Bertiz'e teşekkür ederim.

ÖZET

MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN VE MÜZİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ KAYNAŞTIRMAYA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

Ezgi BERTİZ

Yakın Doğu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Özel Eğitim Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Haziran, 2016 (78 sayfa)

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mukaddes DEMİROK

Bu çalışmanın amacı, derslerinde kaynaştırma eğitimi öğrencisi ile karşılaşan ilköğretim müzik öğretmenlerinin ve ileriki meslek hayatlarında kaynaştırma öğrencisiyle karşılaşabilecek müzik öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime yönelik görüşlerini incelemek ve faydalı olabilecek bir takım önerilere ulaşmaktır.

Bu araştırmada, ilkokul müzik öğretmenleri ve müzik öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime ilişkin görüşlerini incelemek amacıyla betimsel tarama modeli kullanılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu 2015–2016 eğitim öğretim yılında KKTC Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı, ilköğretim bünyesinde görev yapan 65 müzik öğretmeni ve Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümü Anabilim Dalı'nda 1., 2., 3. sınıflara devam eden 65 müzik öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışmaya dahil edilen ilköğretim müzik öğretmenleri ve müzik öğretmen adayları rastgele belirlenmiştir. KKTC

Milli Eğitim Bakanlığı, İlköğretim Dairesine bağlı Müzik öğretmenleri ve Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümü öğretmen adaylarından demografik bilgileri “Sosyo-Demografik Bilgi Formu” aracılığıyla toplanmıştır. İlköğretim müzik öğretmenlerinin ve müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla, Kaynaştırma Hakkında Düşüncelerim Ölçeği (KHDÖ) kullanılmıştır. Stoiber, Gottinger ve Goetz (1998) tarafından geliştirilen My Thinking About Inclusion Scale (MTAI)’nin ilköğretim müzik öğretmenlerinin ve müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması amacıyla, Dağlar (2011) tarafından Türkçe’ye uyarlanan Kaynaştırma Hakkında Düşüncelerim Ölçeği (KHDÖ)’i ile toplanmıştır.

Araştırmanın sonucunda, araştırmaya katılan ilköğretim müzik öğretmenlerinin ve müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin, cinsiyete göre farklılaşmadığı, kadın ve erkek ilköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin katılmıyorum aralığında, müzik öğretmen adaylarının görüşlerinin ise kararsızım aralığına denk geldiği, ilköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin, yaş aralıklarına göre farklılaşmadığı, 23-30, 31-38, ve 39 yaş ve üzeri yaş aralıklarındaki öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin katılmıyorum aralığına denk geldiği sonucuna varılmıştır. İlköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin mesleki deneyim yıllarına göre farklılaşmadığı ve öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılmasına yönelik görüşlerinin katılmıyorum aralığında olduğu bulunmuştur. Müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin eğitim gördükleri liselere göre farklılaşmadığı; Düz Lise veya Güzel Sanatlar Lisesi’nden mezun olan öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin kararsız olduğu sonucuna varılmıştır. İlköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin özel eğitim dersi alıp almama durumlarına göre anlamlı bir biçimde farklılaşmadığı ve ilköğretim müzik öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılmasına yönelik görüşlerinin katılmıyorum aralığında olduğu bulunmuştur. Müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik görüşleri özel eğitim dersi alıp almama durumlarına göre farklılaşmadığı ve müzik öğretmen adaylarının özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılmasına yönelik görüşlerinin kararsızım aralığına denk geldiği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Müzik, Müzik Eğitimi, Kaynaştırma Eğitimi*

ABSTRACT**MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN VE MÜZİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ
KAYNAŞTIRMAYA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ**

Near East University
Institute of Educational Sciences
Department of Special Education

Postgraduate Thesis

June, 2016 (78 pp)

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Mukaddes Demirok

The purpose of this study is to review the opinions of primary school music teachers on inclusive education who have met with the inclusive students and music teacher candidates who will possibly meet with the inclusive students in their future professional lives and to reach possible useful suggestions.

In this study to analyze the opinions of primary school music teachers and music teacher candidates on inclusive education, descriptive survey model is used.

The working group of the research is formed by the 65 music teachers working in primary schools under the TRNC Ministry of National Education within the education year of 2015-2016 and 65 music teacher candidates who still continue to education on their 1st, 2nd and 3rd classes at the Department of Music Education under the Faculty of Education in Near

East University. Music teachers and music teacher candidates were randomly selected. Demographic information of the music teachers worked under the TRNC Ministry of National Education and teacher candidates of the Music Education Department under the Near East University Faculty of Education were collected via “Socio-Demographic Information Form”. In order to identify the opinions of primary school music teachers and music teacher candidates on inclusive education, My Thinking About Inclusion Scale was used. With the aim of comparing the ideas of primary school music teachers and music teacher candidates, information was gathered with the My Thinking About Inclusion Scale which was developed by Stoiber, Gottinger and Goetz (1998) and adapted to Turkish by Dağlar (2011).

At the end of the research, it was observed that opinions of primary school teachers and music teacher candidates do not differ due to the gender, opinions of primary school music teachers on inclusive education are in the range of I do not agree, opinions of music teachers candidates on inclusive education are in the range of I am not sure, opinions of primary school music teachers on inclusive education do not differ in accordance with the age range, opinions of the teachers on inclusive education between the age ranges of 23-30, 31-38 and 39 are in the range of I do not agree. The opinions of the primary music teachers on inclusive education do not differ due to the years of professional experience and the opinions of the teachers are in the range of I do not agree in terms of inclusion of the students with special needs.

It was identified that opinions of music teacher candidates do not differ due to the high schools they graduated; opinions of the teacher candidates on inclusive education are indecisive regardless they graduated from a regular high school or fine arts high school. Opinions of the primary school music teachers on inclusive education do not differ meaningfully according to their condition whether they received a special education lesson or not and opinions of the primary school music teachers on the inclusion of the students with special needs are in the range of I do not agree. Opinions of the music teacher candidates on inclusive education do not differ meaningfully according to their condition whether they received a special education lesson or not and opinions of the music teacher candidates on inclusion of the students with special needs are in the range of I am not sure.

Key Words: *Music, Music Education, Inclusive Education*

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
	No
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	I
ÖNSÖZ	II
ÖZET	III
ABSTRACT	IV
İÇİNDEKİLER	VII
TABLolar	XII
KISALTMALAR	XIII
 BÖLÜM I	
1.GİRİŞ	
1.1 Problem Durumu	1
1.2 Araştırmanın Amaç	9
1.3 Araştırmanın Önemi	10
1.4 Sınırlılıklar	11
1.5 Tanımlar	12
 BÖLÜM II	
2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	
2.1. Kavramsal Çerçeve	13
2.1.1. Eğitim	13
2.1.2. İlköğretimin Amaçları	13
2.1.3. Özel Eğitim	14
2.1.4. Özel Eğitimin Amaç ve İlkeleri	15
2.1.5. Özel Eğitime Gereksinimi Olan Çocukların Özellikleri ve Sınıflandırılması	16
2.1.6. İlköğretim veÖzel Eğitim	17
2.1.7. Kaynaştırma	17
2.1.7.1. Kaynaştırma Eğitimi	18
2.1.7.2. Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulama İlkeleri	19
2.1.7.3. Kaynaştırma Uygulaması ve Başarıya Ulaştıran Unsurlar	19

2.1.8. Özel Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Müzik	25
2.1.8.1. Müzik Derslerinde Kaynaştırma	27
2.2. İlgili Araştırmalar	32
2.2.1. K.K.T.C’de Yapılan Araştırmalar	32
2.2.2. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar	32
2.2.3. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	35

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	37
3.2. Çalışma Grubu	37
3.3. Verilerin Toplanması	40
3.3.1. Veri Toplama Aracı	40
3.3.1.1. Sosyo-Demografik Bilgi Formu	40
3.3.1.2. Kaynaştırma Hakkında Düşüncelerim Ölçeği	40
3.3.4. Verilerin Analizi	42

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular	43
4.1.1. İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Kaynaştırmaya Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular	47
4.1.2. İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Yaşlarına Göre Kaynaştırmaya Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular	47
4.1.3. İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Deneyimlerine Göre Kaynaştırmaya Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular	48
4.1.4. Müzik Öğretmenlerinin Özel Eğitim Dersi Alıp Almamalarına Göre Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular	50
4.1.5. Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırma Dersi Alıp Almamalarına Göre Kaynaştırmaya Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular	51
4.1.6. Müzik Öğretmenlerinin Hizmetiçi Eğitim Alıp Almamalarına Göre Kaynaştırmaya Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular	52
4.2. Müzik Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşleri	54
4.2.1. Müzik Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Kaynaştırmaya	56

Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular	
4.2.2. Müzik Öğretmen Adaylarının Mezu Olduğu Liseye Göre	57
Kaynaştırmaya Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular	
4.2.3. Müzik Öğretmen Adaylarının Özel Eğitim Dersi Alıp Almama	58
Durumlarına Göre Kaynaştırmaya Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular	
BÖLÜM V	
5.1. Tartışma	60
BÖLÜM VI	
SONUÇ VE ÖNERİLER	
6.1. Sonuçlar	65
6.2. Öneriler	67
6.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler	67
6.2.2. İleride Yapılacak Olan Çalışmalara Yönelik Öneriler	67
KAYNAKÇA	68
EKLER	78

TABLOLAR

	Sayfa
	No
Tablo 1. Öğretmenlerin Tanıtıcı Özelliklerine Göre Dağılımı	38
Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Tanıtıcı Özelliklerine Göre Dağılımı	39
Tablo 3. Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Görüşlerinin Yüzde, Frekans ve Ortalama Değerleri	43
Tablo 4. İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Toplam Puanlarının Ortalama Ve T-testi Sonuçları	46
Tablo 5. İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Yaşlarına Göre Toplam Puanlarının Ortalama Ve T-testi Sonuçları	47
Tablo 6. İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Yaşlarına Göre Kaynaştırmaya Yönelik Görüşlerinin Puanlarının Anova Sonuçları	48
Tablo 7. İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Mesleki Deneyimlerine Göre Toplam Puanlarının Ortalamaları	48
Tablo 8. İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Deneyimlerine Göre Kaynaştırmaya Yönelik Görüşlerinin Puanlarının Anova Sonuçları	49
Tablo 9. İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Özel Eğitim Dersi Alıp Almamalarına Göre Toplam Puanlarının Ortalama Ve T-testi Sonuçları	50
Tablo 10. İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Kaynaştırma Dersi Alıp Almamalarına Göre Toplam Puanlarının Ortalama Ve T-testi Sonuçları	51
Tablo 11. İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Hizmetiçi Eğitime Katılma Durumlarına Göre Toplam Puanlarının Ortalama Ve T-testi Sonuçları	52
Tablo 12. Müzik Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Yüzde, Frekans ve Ortalama Değerleri	54
Tablo 13. Müzik Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Toplam Puanlarının Cinsiyete Göre Ortalamaları Ve T-testi Sonuçları	56
Tablo 14. Müzik Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Toplam Puanlarının Mezun Olunan Liselere Göre Ortalamaları Ve T-testi	57

Sonuçları

Tablo 15.	Müzik Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Toplam Puanlarının Özel Eğitim Dersi Alıp Almama Durumlarına Göre Ortalamaları Ve T-testi Sonuçları	58
------------------	---	-----------

KISALTMALAR

KKTC	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
ÖEMÇ	: Özel Eğitime Muhtaç Çocuk

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Bu bölümde öncelikle tezin problem durumu tartışılarak tanımlanmaya çalışılacak, sonrasında ise çalışmanın amaçları oluşturularak, öneminden bahsedilecektir. Son olarak araştırmanın sınırlılıkları ortaya konarak, tanım ve kısaltmalar ele alınacaktır.

1.1 Problem Durumu

Türk Milli Eğitimi'nin genel amaçlarını belirleyen 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda ilköğretimde amaç ve görevler iki maddede özetlenmiştir. Bunlar; tüm öğrencilerin iyi yetişmiş bir vatandaş olmaları hedeflenerek gerekli olan temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazanması, Türk Milli ahlakı ve anlayışına uygun olarak yetişmesinin sağlanması ile öğrencileri ilgileri, istidatları ve kabiliyetleri doğrultusunda yetiştirerek hayata ve devamında üst öğretime hazırlamaktır (Özçelik, 1992). İlköğretim; örgün eğitimin öncelikle toplumun tüm üyelerinde bulunmasını istediği bilgi, beceri ve tutumlarını kapsayan genel eğitimin bir bölümüdür. Programı yönünden orta ve yüksek öğretime göre daha geneldir ve öğrencilerini seçerek almaz (Öncül, 2000). İlköğretim 6–14 yaş aralıklarındaki çocukların eğitimlerini ve öğretimlerini kapsar, kadın ve erkek Tüm vatandaşlar için zorun olmakta ve devlet okullarında parasızdır. İlköğretim süreci sekiz yıldan oluşur. İlköğretim kurumlarında kesintisiz eğitim yapılır ve eğitim sürecini tamamlayanlara ilköğretim diploması verilir (mevzuat.meb.gov.tr).

İlköğretim, uygar bir yaşam için; okuma yazma, okuduğunu anlama, ana dilini iyi ve doğru kullanma, temel matematik işlemlerini yapabilme, yakın çevreyi tanıma, toplumsal yaşam kurallarını öğrenme ve öğrenme isteği yaratmak için yapılır (Türkoğlu, 1996). İnsan birçok temel bilgi, beceri ve duyuşsal davranışları ilköğretimde kazanmakta, böylelikle hem hayata, hem de bir üst öğrenim kademesi olan ortaöğretime hazırlanmaktadır. Bu nedenle bazı ülkelerde okul öncesi eğitim ve

ortaöğretim isteğe bağlı öğrenim düzeyleri kabul edilirken, birçok ülkede ilköğretim zorunlu eğitim kapsamında değerlendirilmektedir. İlköğretimi önemli kılan en önemli etkenler, bu dönemde öğrencilere okuma yazma, temel matematiksel beceriler, sosyal beceriler ve fen alanındaki temel yeterliliklerin yanında, temel vatandaşlık becerilerinin de kazandırılmasıdır. İlköğretimin önemini artıran önemli nedenlerden biri de, ilköğrenim sonrası öğrenim yaşamına devam etmeyecek olan bireyler için ilköğretimin, yaşama hazırlıktaki son kritik eğitim kademesi olmasıdır. Bu nedenden dolayı ilköğretim eğitiminin kaliteli ve verimli olması bir ülkedeki vatandaşların profilinin oluşması açısından oldukça önemlidir (Oktay, 2010). Bu bağlamda temel eğitimi bitiren bir yurttaş; bilim ve teknolojinin toplumsal ilerleme ve uygarlık alanındaki rolünü kavrar, bilimsel düşünme yeteneğini geliştirir (Özçelik, 1998).

Bireyin yaşadığı ortama uyum sağlayabilme, ondan etkilenme ve onu etkileme (çevreyi dönüştürebilme) becerisinin de olması gerekir. Bu uyumun sağlanması bireyde üst düzeyde bilişsel, duyuşsal, devinişsel beceriler gerektirir. Okul, bu becerileri plânlı ve bilimsel olarak kazandırma ve geliştirme olanağı sağladığını iddia etmektedir. İlköğretim sadece ortaöğretime öğrenci hazırlayan bir öğrenim basamağı değildir. Aynı zamanda bireyi yaşama hazırlar. Bazı bireyler ilköğretimi tamamladıktan sonra eğitim hayatına son verebilir. Öyleyse, ilköğretim tüm vatandaşların bireysel olarak hayatını idame ettirebilmesi, mutlu olabilmesi, ve en önemlisi toplumsal kalkınma adına katkıda bulunabilmesi için öğrenmesi gerekenlerin öğrenildiği/öğretildiği bir öğrenim yolculuğudur (Çınar, 2015).

Eğitim sisteminin temel öğelerini, öğrenci, öğretmen, eğitim programları, yönetici, eğitim uzmanı, eğitim teknolojisi, vb. fiziki ve finans kaynakları oluşturur. Tüm bunların içerisinde öğretmenler, ana öğelerdir. Verilen eğitimin nitelik ve kalitesi ise öğretmenlerin niteliğiyle doğru orantıdadır. Bu sebepten eğitim sistemi içerisinde birer eğitimci olan tüm eğitimcilerin, hizmet öncesinde ve hizmet içinde, iyi bir biçimde yetiştirilmesi, eğitimin hizmet kalitesi yönünden önem taşımaktadır (Şişman, 2007).

İlköğretim eğitiminin yararlı olabilmesi için, eğitim ortamlarının öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınarak düzenlenmesi gerekmektedir. Her birey birbirinden farklıdır ve bu farklılıklar öğrenme ortamına yansır. Bireysel farklılıkları

belli sınırlar içerisinde olan öğrenciler Genel eğitim hizmetlerinden yararlanabilmekte fakat farklılıklar belli sınırları aştığı zaman ise genel eğitimde verilen hizmetler yetersiz kalmakta ve özel eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyulmaktadır (Kırcaali-iftar, 1998; Akçamete, 1998). Milli Eğitim Bakanlığının (2006) özel eğitim hizmetleri tanıtım el kitabında özel eğitim ve genel eğitim arasındaki fark şöyle açıklanmıştır; "Özel eğitim, genel eğitimden içerik yönünden yani nelerin öğretileceği yönünden farklılaşmaktadır. Olağan çocukların kendiliğinden edindikleri becerilerin büyük bir kısmını, yetersizlikten etkilenmiş özel eğitime ihtiyacı olan çocuklara yoğun ve sistematik biçimde öğretmek gerekmektedir." 573 sayılı hükmünde kararname'nin 3.maddesi b fıkrasında özel eğitimin tanımı şöyle yapılmıştır: "Özel eğitim gereksinimi olan bireylerin eğitime dayalı eksikliklerini karşılayabilmek için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri yanında özel gereksinimli bireylerin özür ve özelliklerine uygun olan ortamlarda sürdürülen eğitimidir" (Akçamete, 2009).

İnsan olan her yerde bireye özgü farklılıklar vardır. Bireylerin bedensel yapıları güçlü ve zayıf yönleri, sınırlılıkları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri, duygusal ve öğrenme özellikleri bir diğerinden farklıdır. Her an gelişmekte olan dünyamızda çağdaş eğitim, bireyin gereksinimleri doğrultusunda hizmet vermek üzere bireysel farklılıkları dikkate alarak planlanmaktadır. Fakat genel eğitim sistemi, bireysel farklılıkları belirli sınırlar içerisindeki olağan ya da ortalama düzeyde yeterlik ve kapasitesine sahip bireylerin gereksinimlerine hizmet verecek şekilde düzenlenmiştir (Hallahan ve Kauffman, 1982; Kırcaali-İftar, 1998; Doğru, 2004; Nuri, 2014). Tüm toplumlarda normal gelişim gösteren sağlıklı bireyler yanında mutlaka bireysel ve gelişim özellikleri ile yaşitlarından farklılık gösteren özel gereksinimli, başka bir deyişle özel eğitim gereksinimli olan bireyler de bulunmaktadır. Kargın'a (2004) göre özel gereksinimli bireyler, beden, zihnen, duygusal ve sosyal özellikleri bakımından akranlarından daha başka gereksinimleri olan bireylerdir.

Günümüzde özel eğitim hizmetlerinin varlığı yalnızca özel gereksinimli çocuk ve bireylerin yetersizliklerine uygun ortamlarda eğitim vermek değil, özel gereksinimli bireyin tüm ihtiyaçlarını karşılayacak en uygun ortamlarda eğitim vermek ve en az kısıtlayıcı ortamlarda eğitmek olarak benimsenmelidir (Batu ve Kırcaali İftar, 2005; Kanlı, 2014). 1994 yılında İspanya'nın Salamanca şehrinde, 92 devlet ve 25

uluslararası kuruluşu temsil eden 300 den fazla kişi bir araya gelmişti. Hedefleri, özel eğitim gereksinimli çocuklar olmak üzere, okulları tüm çocuklara hizmet verecek şekilde güçlendirerek, "kapsayıcı eğitim" (herkesi kapsayan eğitim) yaklaşımını geliştirmek ve "herkes için eğitim" hedefini gerçekleştirmektir (Dede, 1996).

Öğrenmek adına en sağlıklı ortam, öğrenme eyleminin aktif olduğu, öğrencinin ise motive edildiği, her bir öğrencinin farklılığının kabul edildiği bir yaklaşım biçimiyle bilginin aktarıldığı ortamdır (Neary ve Halvorsen, 1995).

Son zamanlarda özel eğitime verilen önemle birlikte, normal gelişim gösteren çocuklarla “özel eğitime muhtaç çocuklar (ÖEMÇ)”ın kaynaştırılması konusu ağırlık kazanmaya başlamıştır. Önceleri ÖEMÇ’in toplumdan soyutlanarak yaşamaları, ayrı eğitim almaları düşüncesi savunulurken, sonraları bu düşünce terk edilmiş ve yerini ÖEMÇ’in da toplumdaki diğer çocuklarla yaşamayı öğrenmesi ve toplumsallaşması düşüncesi almaya başlamıştır. Garrison ve Hamill 1971 senesinde yaptıkları bir araştırmada zihinsel özürlü çocukların, sadece bu çocuklar için hazırlanan özel eğitim sınıflarında eğitim görmelerinin, toplumdan izole edilmelerinden bir farkı olmadığını ifade etmişlerdir (Akt: Metin, 1992).

Özel gereksinimli bireylerin eğitimlerine ilişkin gelişmelerin başında “kaynaştırma uygulamaları” gelmektedir. Eren (2012), kaynaştırma uygulamalarının yürütüldüğü derslerden biri müzik dersleri ve kaynaştırmanın etkili yürütülmesini sağlayacak en önemli unsur da müzik öğretmenidir demiştir. Kaynaştırma eğitiminin hedefi, genel ve özel eğitimi ayıran bariyerleri kaldırmak ve kaynaştırma eğitimi öğrencisini genel eğitim sınıfına aktif bir biçimde katmaktır (Chopra, 2008; Kanlı, 2014).

Günümüzde ilköğretim okullarının büyük çoğunluğunda kaynaştırma eğitimi kapsamında, değişik sayılarda özel gereksinimli öğrenci bulunmaktadır. Kaynaştırma, özel gereksinimi olan öğrencinin ihtiyacı olan destek hizmetin sağlanmasıyla, tam ve ya yarım zamanlı olması öğrenci için en az kısıtlayıcı eğitim alanı olan genel eğitim sınıflarında eğitim almasıdır (Batu, 1998).

Kaynaştırma eğitimi, “herkese eşit eğitim alma fırsatı sağlaması” düşüncesiyle, 1970’li yıllarda İskandinav ülkelerinde ortaya çıkan ve sonra, Avrupa ve Amerika’ya sıçrayan normalleştirme ilkesinin eğitsel bir sonucudur (Diler, 1998).

Kaynaştırma ile özel gereksinimli öğrenciler ve normal gelişim göstermekte olan öğrenciler, birbirlerini farklı yönlerde etkileyip akademik ve sosyal alanlarda gelişim gösterebilme fırsatı bulabilmekte, aynı anda bütün yaşam süreci içerisinde sosyal hayatlarında uyumu kolaylaştırıcı kazançlar elde etmektedirler (Diken ve Sucuoğlu, 1999; Kanlı, 2014).

Türkiye’de, özel gereksinimli bireyler ve engellilere sağlanan eğitim olanakları ayrı eğitim, özel eğitim okulları, özel eğitim sınıfları ve birlikte eğitim şeklindedir. Bunlardan birlikte eğitimin temel amacı, yetersizlikten etkilenmiş olan özel gereksinimli çocukları akranlarından ayırmadan birlikte eğitmektir. Burada üç farklı uygulama bulunmaktadır. Bunlar; tam günlük kaynaştırma, yarı zamanlı kaynaştırma ve bütünleştirilmiş eğitimden oluşmaktadır (Ataman, 2007).

Balaban, Yılmaz ve Yıldızbaş (2009) kaynaştırma eğitimi, özellikle uygun olan ÖEMÇ’in bireysel eğitim programları içerisinde, genel ve özel eğitim öğretmenlerinin sorumlulukları bağlamında, eğitimsel, sosyal ve zaman olarak normal gelişim gösteren yaşlıları ile bir araya getirilmesi olarak tanımlamaktadır.

KKTC’de 1990 yıllarında kaynaştırma eğitimi uygulaması fikri doğmuştur. Yarı zamanlı kaynaştırma eğitimi başlaması için kaynak sınıfların açılmasına karar verilmiştir. Kaynaştırma eğitimi verilecek ilk sınıf Lefkoşa ilçesinde açılmış, fakat velilerin baskısı ile kapatılmıştır. 3. Milli Eğitim Şurasından(1995) sonra ise kaynak sınıflar yaygınlaşmaya ve kaynaştırma eğitimi için kullanılmaya başlamıştır. Şu an 25 Devlet okulunda (ilkokul ve anaokul) kaynak sınıflar mevcuttur (MEB, 2015).

Kaynaştırmanın başarılı olup olmaması, bu çocukların eğitiminde doğrudan ya da dolaylı olarak katkıda bulunan herkesin özellikle öğretmen tutumlarının pozitif yönde olması gerekmektedir (Sarı, 2002; Atay, 1995). Parasuram, (2006) Öğretmen tutumları sadece kaynaştırma öğrenciyle öğretmen arasındaki ilişkiyi belirlemez, aynı zamanda, diğer öğrencilerin tutumlarıyla kaynaştırma öğrencisine yönelik başarı beklentilerinin oluşmasında da büyük bir öneme sahiptir (Horne, 1985; Ayrar, Özcan, Can, Ünlü, Bedel, Şengün, Demirhan ve Çağlar, 2013). Özel gereksinimi olan öğrencilerin gelişimi iyi oldukça; öğrencisindeki gelişmeyi daha iyi görecektir öğretmenler için de eğitim-öğretim daha keyifli bir hal alacaktır (Çelik ve Eratay, 2007).

Bir kaynaştırma ortamı için okulun ve sınıfın fiziksel yapısı, sınıf mevcudu, ders programları, görev alacak kişilerin yetenek ve kapasiteleri, araç-gereç donanımı kadar (Mac Millan ve Morrison, 1984, Şenel, 1996), bu ortamda yer alacak kişilerin tutumları ve bu tür programların uygulanmasına ne kadar hazır oldukları da değerlendirilmelidir. Yetersizliği olan bireylerin, normal yaşlılarıyla olabildiğince aynı ortamda eğitim almaları görüşünün benimsenmesinde ve bu tür programların başarılı olabilmesinde, ÖEMÇ'a yönelik olumlu tutumlar son derece önemlidir (Şenel, 1996, Johnson ve Johnson, 1984).

Shippen, Crites, Houchins, Ramsey ve Simon (2005) kaynaştırma dersi alan öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerini ve özel gereksinimli çocukların akademik becerilerini geliştirmeyi daha iyi algıladıkları, genel eğitimde kaynaştırmaya yönelik kaygı ve karşıtlık seviyelerinde düşme olduğunu belirtmişlerdir. Kaynaştırma dersi almanın, kaynaştırmaya yönelik hizmetiçi eğitim almanın, çalıştaylar ve seminerlere katılmanın veya sınıfında kaynaştırma öğrenci bulundurmanın öğretmen ve öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime yönelik tutumları çerçevesinde olumlu şekilde değişikliğe yol açtığı, çok daha olumlu bakış açısı sağladığı ve öğretmenlerin bilgisini ve kaynaştırma eğitiminin kalitesini arttırdığı belirlenmiştir (Stone ve Brown, 1986; Diken ve Sucuoğlu, 1999; McLeskey, Waldron So, Swanson ve Loveland, 2001; Akman ve Okyay, 2004; Orel, Zerey ve Töret, 2004; Gözün ve Yıkılmış, 2004; Elhoweris ve Alsheikh, 2006; Alat ve Alat, 2007; Avramidis ve Kalyva, 2007; Bilen, 2007; Hamedoğlu ve Güngör, 2013).

Öğretmen adaylarının müfredatlarına özel eğitim uygulamalarının yerleştirilmesinin kaynaştırmayla ilgili bilgi seviyelerini ve özel gereksinimli öğrencilerle karşılaşılması durumunda ne yapacağı konusunda güven seviyesini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır (Brown, Welsh, Hill ve Cipko, 2008). Özel gereksinimi olan öğrencilerle yürütülen çalışmaların öğretmen adaylarının özel gereksinimi olan öğrencilere ilişkin görüşlerini olumlu biçimde değiştirdiği, bunun da davranışlarına olumlu biçimde yansıdığı ve özel eğitimin önemini fark ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmen adayları bu çalışmaların öğretici bir deneyim sağladığını ve kuram-uygulama farkını görmelerinin faydalı olduğunu ifade etmişlerdir. Bununla birlikte öğretmen adayları Özel Eğitim dersinde verilen bilgilerin dikkatlerini çektiğini ve yeni bilgiler öğrendiklerini ifade etmişlerdir (Melekoğlu, 2013). Sınıf öğretmenlerinin genelinin kaynaştırma eğitimi adı altında

kendilerini yeterli görmedikleri sonucuna ulaşılmıştır (Babaoğlu ve Yılmaz, 2010). ÖEMÇ'a yönelik öğretmen tutumları, eğitim ve rehabilitasyon çalışmalarının temel konusudur ve eğitimin görülmeyen engelleri olarak tanımlanır (Altman, 1981, Balaban ve diğ., 2009). Özel eğitimle ilgili gerekli bilgi donanımı, öğrencinin kendini bu konuda gönüllü olarak geliştirmesine bağlıdır. Öğretmenlerin, gerek özel eğitim, gerekse özel eğitim içerisinde yer alan kaynaştırma konularında daha donanımlı ve yarar sağlayacak eğitim almaya ihtiyaçları olduğu söylenebilir.

Ülkemizde kaynaştırma uygulamalarına dahil olan özel eğitim gereksinimi olan bireylerin tam zamanlı olarak kendi sınıflarında normal gelişim gösteren diğer akranlarıyla aynı ortamı paylaşarak, akranlarından toplum genelinin kabul ettiği sosyal davranışları almaktadır. Özel eğitim gereksinimi olan bireylerin bireysel özelliklerine göre belirlenip uyarlanan eğitim programları özel eğitim gereksinimi olan bireylerin kendilerine olan özgüvenlerini artırmaktadır (Kanlı, 2014). Müzik derslerinin, özel gereksinimi olan çocukların özgüvenlerinin artmasında ve akranlarıyla sosyalleşmelerine katkı sağladığı düşünülmektedir.

Müzik dersi, öğrencilerin birbirleriyle etkileşim halinde olmalarının aktif olarak yaşandığı, öğrencilerin kendilerini bireysel ve de gruplar halinde ifade edebilmelerine imkan tanıyan bir derstir. Özel gereksinimli öğrenciler de tıpkı normal gelişim gösteren akranları gibi farklı seviyelerde müziksel yetenekleri ile doğarlar. Ancak diğer alanlarda olduğu gibi müzik alanında da kendilerini ifade edebilmeleri için yeteneklerinin düzeyinin belirlenmesi ve yapılacak eğitimin bireysel öğrenme performansına göre planlanması gerekmektedir. Özel gereksinimli öğrencilerle yapılacak müzikal çalışmaları, onların sosyal, fiziksel, bedensel ve zihinsel gelişimlerine katkıda bulunmanın yanı sıra, özgüven aşılayacak ve başarı eksikliği hissine kapıldıkları diğer alanlarda kendilerine güvenmelerini sağlayacaktır (Turan, 2006).

Müzikal çalışmalar aynı zamanda öğrencilerin hem sözel hem de iletişimsel becerilerinin gelişme ve iyileşmesine yardımcı olmaktadır (Frick, 1999). Kaynaştırma eğitimi esnasında farklı gelişim gösteren çocuklar çeşitli sebeplerle müzik dersinden pozitif yönde olabildiğince faydalanamamaktadır. Bu sebeplerin başında, müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere yönelik yeterli donanıma sahip olmadıkları gelmektedir (Güven ve Çevik, 2011).

2006-2007 akademik yılından itibaren, öğretmen yetiştirme programlarında, tüm bölümlerde “Özel Eğitim” dersi uygulamaya alınmıştır. Fakat daha önceki yıllarda mezun olan öğretmenlerin oldukça büyük bir bölümü “özel eğitim” dersinden yararlanamamışlardır. Öğretmenler çoğu zaman, sanki özel gereksinimli öğrenci sınıfta yokmuş gibi davranmakta ve öğrencinin ihtiyaçlarına cevap verememektedir. Öğretmenin bu olumsuz tutumu, sınıf ortamını azımsanmayacak derecede etkilemekte ve sınıftaki diğer öğrencilerin, özel gereksinimi olan öğrencileri sosyal olarak kabul etme düzeylerini düşürmektedir (Uysal, 1995; Batu, 1998; Diken ve Sucuoğlu, 1999; Avramidis ve Norwich, 2002; Kunstmann, 2003).

Özel gereksinimi olan öğrencileri sınıf içerisinde ilk kez fark eden ve rehberlik araştırma merkezlerine gönderilmesi için ilk adımı atan öğretmenlerdir. Buna ek olarak öğretmenler, özel gereksinimli öğrencinin eğitimi ile ilgili en iyi şekilde bilgi alınabilecek kişilerdir (Lewis ve Doorlag, 1999). Öğretmenlerin sınıf ortamlarında kaynaştırma eğitimi öğrencilerine yönelik olumlu yöndeki tutumları hem özel gereksinimli öğrencilerin hem de normal gelişim gösteren öğrencilerin sosyal ve akademik başarıya ulaşmasında oldukça önem taşımaktadır. Kaynaştırma eğitimi uygulamasına yönelik olumsuz bir tutum içerisinde olan öğretmenlerin bu tutumlarının kökeninde kaynaştırma eğitimi programlarına ilişkin ihtiyaç olan alt yapı çalışmalarının yapılmamasıdır. Bu nedenle öğretmenlerin tutumlarının olumlu yönde değiştirilmesine ilişkin çalışmalara daha fazla ağırlık ve önem verilmelidir (Diken ve Sucuoğlu, 1999; Kanlı, 2014). Bu sebeplerle, öncelikle öğretmenlerin yeterli ve kaliteli donanıma sahip olmaları gerekmektedir.

Kaynaştırma eğitimi uygulamalarının hızla başarıya ulaşmasında branş ve sınıf öğretmenlerinin olumlu bakış açısına sahip olmaları ve yaklaşımları oldukça önemlidir (Dalğar, 2011). Müzik öğretmenlerinin genel eğitim okullarında göreve başladıkları zaman kaynaştırma eğitimi öğrencisi ile karşı karşıya kalmaları durumunda eğitim ortamlarını nasıl düzenleyecekleri, hangi yöntem ve teknikle kaynaştırma eğitimi öğrencisini akran eğitim ortamına daha etkin bir biçimde dahil edebilecekleri konusunda sıkıntılar yaşadıkları düşünülmektedir.

Farklı gelişim gösteren bireylerin kaynaştırma eğitimlerine ilişkin yurt dışındaki çalışmalar incelendiği zaman, sıklıkla sınıf ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik görüş, tutumları ve ailelere ilişkin mevzulara

yoğunlaştıkları (Atay, 1995; Avramidis, Bayliss ve Burden, 2000a; Batu, 2000a; Brayn, 1974; Diken,1998; Goodman, Gottlieb ve Harrison, 1972; Guralnick ve Groom, 1988; Gresham ve Reschly, 1986; Metin, 1997; Larrvieve ve Horne, 1991; Stoiber, ; şahbaz, 1997; Uysal, 1995; Van Reusen, Shosho ve Bonker, 2000) sonucu görülmektedir.

Ülkemizde ilköğretimde kaynaştırma eğitime yönelik görüşlerin belirlenmesiyle ilgili araştırmalar yapılmasına rağmen (Karabulut, 2013) ilköğretimde görev yapan müzik öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime yönelik görüşleri alanında konuyla ilgili yapılan herhangi bir çalışmanın olmaması bu çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Bu çalışmanın ortaya çıkış sebebi tüm bunlara dayanmaktadır. Bu çalışmada, öncelikle kaynaştırma eğitimi öğrencisiyle genel eğitim okullarında daha sık rastlaştığı düşünülen müzik öğretmenlerinin ve gelecek mesleki hayatlarında kaynaştırma eğitimi öğrencisiyle karşılaşacağı düşünülen müzik öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu çalışmasının genel amacı, İlköğretimde görevli Müzik öğretmenlerinin ve müzik öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Müzik öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime yönelik görüşleri nelerdir?
2. Müzik öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime yönelik görüşleri;
 - 2.1. Cinsiyetlerine,
 - 2.2. Yaşlarına
 - 2.3. Mesleki kıdemlerine
 - 2.4. Özel eğitim dersini daha önce alıp almama durumlarına
 - 2.5. Kaynaştırma eğitimi alıp almama durumlarına göre
 - 2.6. Hizmetiçi eğitime katılıp katılmama durumlarına göre anlamlı bir fark var mıdır?
3. Müzik öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime yönelik görüşleri nelerdir?
4. Müzik öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime yönelik görüşleri;

- 4.1. Cinsiyetlerine,
- 4.2. Mezun oldukları liselere göre,
- 4.3.Özel eğitim dersini daha önce alıp almama durumlarına farklılaşmakta mıdır?

1.3.Araştırmanın Önemi

Kaynaştırma uygulamalarının başarıya ulaşmasında öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Öğretmenin sınıfında, kaynaştırma eğitimi gerçekleştirmeyi istemesi ve özel gereksinimli öğrenciye yönelik tutumunun olumlu yönde olması alanyazında üzerinde durulan önemli konulardan biridir.

Araştırmanın müzik öğretmenleri ve müzik öğretmen adaylarıyla yapıyor olması, sınıfına yerleştirilecek olan kaynaştırma eğitimi öğrencisine yaklaşımına dair gelecekte bir ışık tutmasının beklenmesi, müzik öğretmenleri ve öğretmen adaylarına yol gösterici olacağı, kaynaştırma öğrencileriyle karşılaştıklarında onlara kaynak olacağı, farkındalık yaratıp bakış açılarını birazda olsa değiştireceğini, her olumsuzluktan bir olumlu durumun çıkabileceği konusunda onlara yol göstereceği, duyarsız kalmamalarını sağlayacağı düşünülmekte olup, çalışmanın bu yönüyle de önem taşıdığı düşünülmektedir. Bununla birlikte, araştırmadan elde edilen sonuçlar çerçevesinde ilköğretimde görevli müzik öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi öğrencileriyle ilgili, görev yaptıkları ilköğretim ortamlarında bu öğrencilerin kaynaştırılmasına yönelik görüşlerinin olumlu yönde olması açısından önemlidir. Ayrıca müzik öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinde, kaynaştırma uygulamalarına ilişkin derslerin yer almadığı görülmektedir, dolayısıyla gelecekte karşılaşacakları düşünülen özel gereksinimli çocukların genel eğitim ortamlarında kaynaştırılmaları ile ilgili farkındalıklarının ve tutumlarının olumlu yönde katkı sağlaması açısından bu araştırma önem taşımaktadır. Aynı zamanda bu araştırmanın ülkemizde daha sonra yapılacak benzer çalışmalara kılavuz olacağı açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

- Araştırma, 2015-2016 öğretim yılı Bahar döneminde, KKTC’de yer alan, milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilköğretim okulları bünyesinde görev yapan müzik öğretmenleri ile sınırlıdır.
- 2015-2016 öğretim yılında Bahar Döneminde, Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalına devam eden müzik öğretmen adaylarıyla sınırlıdır.
- Araştırmada kullanılan ölçme aracı ile sınırlıdır.

1.5.Tanımlar

Özel eğitim: Farklı gelişim gösteren bireylerin gereksinimleri doğrultusunda, bu bireylerin özelliklerine yönelik eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile bu bireylerin yetersizlik özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen uygulamalarla, olabildiğince toplum normlarına uyum sağlamalarını hedefleyen eğitimidir.

Özel gereksinimli birey: Birçok nedenden ötürü, farklı kişisel özelliklere sahip ve eğitim ihtiyaçları yönünden akranlarından beklenen seviyeden anlamlı farklılık gösteren bireydir.

Kaynaştırma: Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin, normal gelişim gösteren akranları ile birlikte tüm öğretim kademelerinde, en az kısıtlayıcı ortamların sağlanması ile verilen özel eğitim uygulamalarıdır.

Müzik eğitimi: Bireye, kişisel özellik ve yetenekleri doğrultusunda belli bir amaca bağlı olarak müziksel davranışlar kazandırma ve geliştirme sürecidir

Müzik eğitiminde kaynaştırma uygulamaları: Her zaman denildiği gibi müziğin bir eğitim disiplini olmasının yanında, aynı zamanda da bir eğitim aracı olduğu bilinmektedir. Özellikle de zihinsel yetersizliği olan çocuklarda müzik, daha çok onların müzikal açıdan donanımlarını arttırmak amaçlı değil, kendilerini daha iyi ifade edebilmeleri, insanlarla olan ilişkilerine, sosyal ve psikolojik yönde olumlu gelişme göstermelerine faydalı olacak bir araç olarak kullanılmaktadır.

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırma ile ilgili kavramlar ve ilgili araştırmalar yer almaktadır.

2.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.1. Eğitim

Eğitim, “kişinin davranışlarında, kendi yaşamı yoluyla istendik değişme meydana getirme sürecidir” (Ertürk, 1972). Eğitimciler arasında eğitimin tanımı olarak en kabul gören anlayış, eğitimin esasen bir davranış değiştirme yolculuğu olduğudur. Bu yolculuk bireyin doğumu ile başlayıp, yaşamı boyunca devam etmektedir (Bozkaya, 2001).

Eğitimle ilgili tüm planlı programlı faaliyetler, belirlenmiş amaçlara ulaşmak ve belirlenmiş işlevleri hayata geçirmek içindir. Eğitimin işleyiş biçiminin dayandığı belirli bir eğitim felsefesi vardır. Bu felsefenin esasında teorik olarak yetiştirilmesi tasarlanan bir insan tipi ve oluşturulması hedeflenen bir toplum modeli vardır. Farklı eğitim felsefeleri, eğitimde amaç, içerik, süreç, yöntem, ortam konularında farklı noktalara vurgu yapar. Eğitimin amacı ve işlevleri söz konusu eğitim felsefesinin içinde yer alır (Şişman, 2007).

2.1.2. İlköğretimin Amaçları

Türk Milli Eğitimin ve ilköğretimin genel amaçları 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nda yer almaktadır.

Türk Milli Eğitimin ve İlköğretimin genel amacı, Türk Milletinin tüm fertlerini, Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasa’da ifadesini bulan Atatürk

milliyetçiliğine bağlı, Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerin benimseyen, insan hakları v Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek, beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek, ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak, böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak, öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

2.1.3. Özel Eğitim

Özel eğitim, 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede “Özel eğitim gereksinimi olan bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilmek için özel bir eğitimle yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleriyle onların özür ve özelliklerine uygun alanlarda sürdürülen eğitim” biçiminde tanımlanmaktadır (MEB, 2010).

Tarihsel sürecinde özel eğitimin gelişimine bakıldığı zaman ayrımcılık ve toplumdan soyutlama kavramlarının yerini fırsat eşitliği, tam katılım, bağımsız yaşam, ekonomik olarak kendi kendine yetebilme gibi kavramların aldığı görülür (Cavkaytar, 2010). 16. yüzyılın sonlarına dek özel gereksinimli bir öğrencinin eğitimiyle ilgili yaygın bir çalışmanın olmaması dikkat çekmektedir. İlk çağlarda engelli bireyler istismar ve ihmal edilerek toplumdan soyutlanmışlardır. 20. yüzyıla kadar olan dönemde ise pek çok özel gereksinimli öğrenci, hiçbir özel eğitim desteği olmaksızın genel eğitim sınıflarına yerleştirilmiştir. 20.yüzyılın birinci yarısında, özel eğitim okullarının sayısı hızla artmış ve özel gereksinimli bir öğrencinin genel

eğitim sınıfında eğitim göremeyeceği düşüncesi giderek yaygınlaşmıştır (Sucuoğlu ve Kargın, 2006). 20. yüzyılın ikinci yarısında, demokrasi ve insan hakları kavramlarının zamanla oldukça önem kazanmasıyla birlikte, eğitimde fırsat eşitliği, bireylerin bağımsızlığı, bireysel farklılıkların göz önüne alınması ile ilgili kavramlar da önem kazanmıştır. 10 Aralık 1948’de yayınlanan İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin 26. maddesine göre, “Herkes eğitim hakkına sahiptir”.

2.1.4. Özel Eğitimin Amaç ve İlkeleri

Özel eğitim (MEB, 2009) Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin;

- a) Toplum içindeki rollerini gerçekleştiren, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen, üretici ve mutlu bir vatandaş olarak yetişmelerini,
- b) Toplum içinde bağımsız yaşamaları ve kendi kendilerine yeterli bir duruma gelmelerine yönelik temel yaşam becerilerini geliştirmelerini,
- c) Uygun eğitim programları ile özel yöntem, personel ve araç-gereç kullanarak; eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda üst öğrenime, iş ve meslek alanlarına ve hayata hazırlanmalarını amaçlar.

Türk Milli Eğitim genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda özel eğitimin temel ilkeleri şunlardır;

- a) Özel eğitime ihtiyacı olan tüm bireyler; eğitime yönelik ihtiyaçları, ilgi, yetenek ve yeterlilikleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitimden yararlandırılır.
- b) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimine erken yaşta başlanır.
- c) Özel eğitim hizmetleri, özel gereksinimi olan bireyleri sosyal açıdan ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür.
- ç) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, eğitim performansları dikkate alınarak, amaç, içerik ve öğretim süreçlerinde ve değerlendirmede uyarlamalar yapılarak, akranları ile birlikte eğitilmelerine öncelik verilir.

- d) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için, rehabilitasyon hizmetlerini sağlayacak kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılır.
- e) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin bireysel yeterlilikleri ve tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri dikkate alınarak, bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilir ve eğitim programları bireyselleştirilerek uygulanır.
- f) Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif olarak katılımları ve eğitimleri sağlanır.
- g) Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde, üniversitelerin ilgili bölümleri ve özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik etkinlik gösteren sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde çalışılır.
- ğ) Özel eğitim hizmetleri, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanır.

2.1.5. Özel Eğitime Gereksinimi Olan Çocukların Özellikleri ve Sınıflandırılması

Kırcaali-İftar'a (1998) göre özel eğitime gereksinimli bireyi;

- Zihin engelliler
- Öğrenme güçlüğü olanlar
- Duygu ve davranış bozukluğu gözlenenler
- Bedensel yetersizliği bulunanlar
- Konuşma ve dil sorunluları olanlar
- İşitme engelli olanlar
- Üstün zekalı ve üstün yetenekleri olanlar olarak sınıflamıştır.

Özel eğitime gereksinim duyma durumunu nitelemek için özür (yetersizlik) ve engel terimlerinden yararlanılmaktadır.

2.1.6. İlköğretim ve Özel Eğitim

Milli Eğitimin amaçlarından 26. Maddesinde, özel eğitim gerektiren bireyler ilköğretimlerini; özel eğitim veya diğer ilköğretim okullarında sürdürürler. Özel eğitim ilköğretim okullarına devam eden öğrencilerin, gelişimleri izlenip, eğitim performansları dikkate alınarak, programın amaç, içerik, öğretim süreçleri ve değerlendirme boyutlarında uyarlamalar yapılarak, kaynaştırma uygulamalarına öncelik verilir. Özel eğitim ilköğretim okullarında sınıf mevcudu en fazla 10 öğrenciden oluşur.

Zorunlu öğrenim çağındaki, klinik bakıma gereksinim duyan veya birden fazla alanda yetersizliği olanlar için destek eğitim plânı özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından hazırlanır. Bu bireylerin eğitimleri, öncelikle ailelerinin bilgilendirilmesi ve desteklenmesi temeline dayalı olarak, gezerek özel eğitim görevi verilen öğretmenler tarafından kurumlarda ve evlerde sürdürülür (MEB, 2000).

2.1.7. Kaynaştırma

Özel gereksinimli bireylerin eğitiminde “ayrı eğitim” ve “birlikte eğitim” olarak iki farklı yaklaşımdan söz edilebilir: Ayrı eğitim, özel gereksinimi olan bireylerin, özür derecesine bağlı olarak geliştirilen özel programlar dahilinde, özel eğitim personeli tarafından gerçekleştirilen eğitimidir. Birlikte eğitim ise, özel gereksinimli ve normal bireylerin bir arada, normal sınıf öğretmenleri tarafından eğitilmeleridir (Batu ve Kırcaali-İftar, 2005). Günümüzde, özel gereksinimli bireyleri topluma ve ekonomiye kazandırmak amacıyla onların mevcut bedensel, zihinsel ve sosyal becerilerini geliştirecek şekilde eğitilmeleri önem kazanmıştır. Özel gereksinimli bireyin toplumun bir üyesi olmasını sağlamak için, onların her şeyden önce akranlarının eğitim aldığı genel eğitim ortamlarından yararlanması, yani “kaynaştırılması” gerektiği fikri kabul edilmektedir (Uysal, 1995).

2006 yılında yürürlüğe giren kaynaştırma yoluyla eğitim, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde "özel eğitime gereksinimi olan çocukların eğitimlerini, destek eğitim hizmeti de sağlayarak normal gelişim gösteren akranları ile beraber resmi ve özel; okul öncesi kurumları, ilköğretim kurumları, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri hedefine dayanan özel eğitim uygulamalarıdır" şeklinde tanımlanmaktadır. Kaynaştırmanın tanımı incelendiğinde özel gereksinimli öğrencilerin akranları ile aynı sınıfa yerleştirilmelerinin yeterli olmadığı, bir takım destek eğitim hizmetlerinin sağlanması gerektiği anlaşılmaktadır.

Destek eğitim hizmetleri öğretmenlerin uzmanlarla bir arada, işbirliği içinde çalışmalarını gerektirmektedir ve eğer sağlıklı bir şekilde uygulanırsa kaynaştırmayı kolaylaştıracağı düşünülmektedir (Batu ve Kırcaali-İftar, 2005). Ayrıca, özel gereksinimli öğrencinin arkadaşları tarafından kabul edilme düzeyini arttırdığı, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin kaynaştırma öğrencisi hakkındaki tutumlarını olumlu yönde değiştirdiği bilinmektedir (Saygın, 2007).

2.1.7.1. Kaynaştırma Eğitimi

Kaynaştırma eğitimi, "her bireye eşit eğitim fırsatı" fikriyle, 1970 yıllarında İskandinav ülkelerinde doğan daha sonrasında, Avrupa ve Amerika'ya yayılan normalleştirme ilkesinin eğitsel bir sonucudur (Diler, 1998). Kaynaştırma eğitimi, gerektiği zaman sınıf öğretmenine ve ya farklı gelişim gösteren öğrenciye destek olmak için özel eğitim hizmetleri sunulması ile, farklı gelişim gösteren öğrencilerin genel eğitim ortamlarında eğitim öğretim alabilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Kırcaali-İftar, 1992; Osborne ve Dimattia, 1994; Salend, 1998).

Kaynaştırma eğitiminde bir okulun kaynaştırma eğitimi ve öğrencisine yaklaşımı personelin ve yönetimin inançlarına bağlı olur. Çünkü olumsuz tutumlara yönelik kaynaştırma eğitiminin potansiyeline sınır koyar (Elliott ve McKenney, 1998).

2.1.7.2. Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulama İlkeleri

MEB (2006)'da kaynaştırma yoluyla eğitim uygulama ilkeleri şunlardır:

- a) Özel eğitim gerektiren her bireyin akranları ile birlikte aynı kurumda eğitim görme hakkı vardır,
- b) Hizmetler bireylerin yetersizliklerine göre değil, bireylerin eğitim gereksinimlerine göre plânlanır,
- c) Hizmetler okul merkezli olur,
- d) Karar verme süreci aile-okul-eğitsel tanılama, izleme ve değerlendirme ekibi dayanışmasına dayalı olarak gerçekleşir,
- e) Bütün bireyler öğrenebilir ve öğretilebilir,
- f) Kaynaştırma, bir program dahilinde verilen bir özel eğitim uygulamasıdır.

2.7.1.3. Kaynaştırma Uygulaması ve Başarıya Ulaştıran Unsurlar

Destek hizmetler dışında kaynaştırmayı başarıya ulaştıran bir takım unsurlardan söz edilebilir. Bu unsurlar arasında; öğretmenler, okul yönetimi, kaynaştırma öğrencilerinin ve normal öğrencilerin aileleri, fiziksel ortam, kaynaştırma öğrencileri ve normal öğrenciler sayılabilir.

Öğretmenler: Özel gereksinimli öğrencileri sınıf içerisinde ilk olarak fark eden ve rehberlik araştırma merkezlerine gönderilmesi için ilk adımı atan genellikle öğretmenlerdir. Ayrıca özel gereksinimli öğrencinin eğitimi ile ilgili en sağlıklı bilgi alınabilecek kişilerdir (Lewis ve Doorlag, 1999). Öğretmenlerin sınıflarındaki kaynaştırma öğrencilerine yönelik olumlu tutumları hem özel gereksinimli öğrencilerin hem de normal öğrencilerin sosyal ve akademik olarak başarıya ulaşmasında büyük önem taşımaktadır. Kaynaştırma uygulamasına ilişkin olumsuz tutum içerisinde olan öğretmenlerin bu tutumlarının kaynağı kaynaştırma programlarına ilişkin gerekli olan bazı ön hazırlıkların (alt yapı çalışmalarının) yapılmamasıdır. Bu nedenle tutumlarının olumlu yönde değiştirilmesine yönelik çalışmalara ağırlık verilmelidir (Diken ve Sucuoğlu, 1999). Öncelikle öğretmenlerin

yeterli donanıma sahip olmaları gerekmektedir. Özel Eğitim dersini hiç almamış öğretmen adaylarının genel olarak toplumdaki diğer insanlar gibi, hem engelli öğrencilere hem de onların eğitimine karşı olumsuz görüş ve düşüncelere sahip oldukları ortaya konmuştur. Engellilere yönelik bilgi eksikliği, engelli öğrencilerle çalışma konusunda deneyim yoksunluğu ve engel kategorilerine göre etkili bir öğretim için gerekli olan araç-gereç eksikliklerinin, tutumların oluşmasında önemli etken faktörler olduğu anlaşılmıştır (Taşkaya ve diğer., 2009; Sarı ve Bozgeyikli, 2003). Ayrıca öğretmenlerin kaynaştırma uygulaması konusunda desteğe ve eğitime ihtiyaçları olduğu (Kaya, 2008) ve özellikle öğretimsel uyarlamalar hakkında bilgi eksiklikleri bulunduğu ortaya konmuştur (Vural ve Yıkmış, 2008).

Çeşitli branşlarda yapılan benzer çalışmalarda da öğretmenlerin kaynaştırma konusundaki bilgi eksikliklerine değinilmiştir. (Güven ve Tufan, 2010) müzik öğretmenlerinin, Artan ve Balat (2003) okul öncesi öğretmenlerinin, Ertunç (2008) beden eğitimi öğretmenlerinin, İzci (2005), Öncül ve Çolak (2007), Nonis (2008), Önder ve Eratay (2009) ise sınıf öğretmeni adaylarının büyük çoğunluğunun kaynaştırma ve engelli öğrencilerin özellikleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ortaya koymuşlardır. Ancak yapılan bilgilendirme programlarının olumlu tutum geliştirmede etkili olabileceği bilinmektedir (Gözün ve Yıkmış, 2004). Ayrıca, öğretmenlerin özel eğitim uzmanları ile görüşerek, dergilerden ya da internetten araştırmalar yaparak kendilerini devamlı geliştirmeleri önerilmektedir (Lewis ve Doorlag, 1999).

Okul Yönetimi: Okul yönetiminin kaynaştırma uygulamasının gerekliliğine ve önemine inanması kaynaştırmayı başarıya ulaştıran diğer bir önemli unsurdur. Okul yönetiminin bu konuda bilinçli davranması, özellikle öğrencilerin değerlendirilip tanımlanması amacıyla Rehberlik Araştırma Merkezine (RAM) gönderilmelerinde, her özel gereksinimli öğrenci için BEP (Bireysel Eğitim Planı) hazırlamakla görevli kurulların oluşturulmasında, okula gerekli donanımın sağlanmasında ve öğrencilerin okula devam, mezuniyet işlemlerinde doğru yolun izlenmesini sağlayacaktır.

Ancak yöneticiler kaynaştırma ile ilgili birçok konuda bilgi ve deneyim eksikliği yaşamaktadırlar. Özellikle BEP kurullarının oluşturulması hem öğretmenlerin hem de idarecilerin kendilerini yetersiz hissettikleri bir konudur.

Çuhadar (2006) ilköğretim okulu yöneticilerinin program geliştirme, özel eğitim, kaynaştırma eğitimi ve BEP ile ilgili eğitim almaları gerektiğini belirtmişlerdir. Işıklar ve Güler (2009) ise kaynaştırma ile ilgili hizmet içi eğitim almış olan okul müdürlerinin tutumlarının daha olumlu olduğunu ortaya koymuşlardır.

Güven ve Tufan (2010) okul idarecileri ile yaptıkları görüşmelerde idarecilerin özellikle BEP konusunda sıkıntılar yaşadıklarını, hem öğretmenlerin hem de idarecilerin konuyla ilgili bilgi eksiklikleri olduğunu belirlemişlerdir. Yine aynı çalışmada idarecilerin bir kısmının kaynaştırma uygulamasını olumlu bulduğu, buna karşın büyük çoğunluğunun kaynaştırma öğrencilerinin kendi okullarından alınıp özel eğitim kurumlarına gönderilmesi gerektiğini düşündükleri ortaya konmuştur.

Kaynaştırma Öğrencilerinin ve Normal Öğrencilerin Aileleri: Kaynaştırma öğrencilerinin ailelerinin, çocuklarının eğitime aktif olarak katılmaları, öğretmen ve idarecilerle işbirliği yapmaları kaynaştırmanın başarısını arttırmaktadır. Anne babalar çocuğun okul dışı performansı hakkında bilgi vermekte, eğitim programlarının amaçlarının belirlenmesine katkıda bulunmakta, eğitim programının evde uygulanması gereken boyutunda öğretmen rolü oynamakta ve dolayısıyla eğitimde ev-okul paralelliğini sağlamaktadırlar (Lewis ve Doorlag, 1999). Ailelerle düzenli toplantılar yapmak, ailelere bilgilendirici konuşmalar ve seminerler düzenlemek, ailelerle işbirliği içerisinde çalışmak ve çocuğundaki gelişmeleri aileyle paylaşmak kaynaştırma öğrencilerinin aileleri ile gerçekleştirilebilecek etkinlikler arasındadır (Batu ve Kırcaali iftar, 2005).

Yigen (2008), çocuğu ilköğretim kademesinde kaynaştırma uygulamalarına devam eden anne-babaların; çocuklarının toplum içinde, arkadaşları ile birlikte olduğu, sosyalleştiği ve eğitim aldığı için kaynaştırma eğitiminden memnun olduklarını ortaya koymuştur. Sucuoğlu (1996) Aile Katılım Envanteri ile bilgi topladığı araştırmasında özel eğitimde anne baba katılımının sınırlı olduğunu, annelerin katılımlarının babalardan daha fazla olduğunu ve katılımın özellikle çocuğun gelişimi ile doğrudan ilişkili olan alanlarda daha fazla olduğunu ortaya koymuştur. Mali destek sağlama, derneklere katılma, idare ile işbirliği ve yetersizlik derecesi hakkında bilgi yayma ise deneklerin katılımlarının en az olduğu alanlardır.

Birçok ülkede anne babaların özel gereksinimli çocuklarının eğitimine katılımı yasal bir zorunluluktur. Ülkemizde böyle bir zorunluluğun olmaması, eğitim kurumlarının anne babaları eğitime katılmaları için cesaretlendirmemeleri ile sonuçlanmakta ve katılım sadece anne babaların okuldan bilgi alması ve bazen bilgi vermesi ile sınırlı kalmaktadır. Ülkemizde de farklı gelişen çocuklara hizmet veren kurumlarda, anne babanın gereksinimlerinin eğitimin çıkış noktalarından birisi olarak alınması ve çocuğun gereksinimleri kadar anne babanın gereksinimlerinin kurum tarafından karşılanmaya çalışılması, anne baba katılımını nitel ve nicel olarak arttırabilir (Sucuoğlu, 1996).

Kaynaştırma ortamında özel gereksinimli öğrencilerin aileleri kadar sınıftaki diğer öğrencilerin ailelerinin de tüm öğrencilerin eğitiminde önemli rolü bulunmaktadır. Normal çocuk ailelerinin kaynaştırma öğrencisini kabul edici tutum içerisinde olmaları çocuklarının sınıflarındaki özel gereksinimli öğrencileri kabullenmelerinde etkili olmaktadır. Normal öğrencilerin evde kaynaştırma ya da kaynaştırma öğrencisi ile ilgili olarak duyacakları herhangi bir olumsuz ifade ertesi gün okulda kaynaştırma eğitimi öğrencisine ilişkin olumsuz bir davranış olarak yansıyabilir (Batu ve Kırcaali iftar, 2005). Ancak öğretmenlerin olduğu gibi ailelerin de kaynaştırma uygulaması ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları bilinmektedir (Öncül, 2003).Türkiye’de Velilerin, okulda kaynaştırma uygulaması yapıldığını kaynaştırma sınıfına devam eden çocuklarından öğrendikleri de yapılan araştırmalarla ortaya konmuştur (Öncül, 2003; Follansbee, 1996). Bu bulgular, okul-aile işbirliğinin zayıflığını göstermesi bakımından önemlidir.

Sever (2007), öğretmen ve ailelerin işbirliği ile çalışmasına dayanan bir öğretmen destek programının okul öncesi dönemdeki hem normal hem engelli çocukların özbakım becerilerinin gelişiminde, motor, sosyal, bilişsel ve dil gelişimlerinin desteklenmesinde etkili olduğunu, yapılan çalışmanın öğretmenlerin işini kolaylaştırdığı ve hem öğretmenlerin hem normal çocuk velilerinin olumsuz düşüncelerini büyük ölçüde değiştirdiğini ortaya koymuştur. Bu gibi destek programlarının yanı sıra normal öğrencilerin aileleri ile bilgilendirme toplantıları yapılması da hem çocuklarının hem de kendilerinin kaynaştırma öğrencilerinin ve onların ailelerinin gereksinimlerinin neler olduğu konusunda fikir sahibi olmalarını sağlayacaktır.

Fiziksel Ortam: Kaynaştırma ortamlarında eğitim hizmetleri tam olarak sağlansa bile, fiziksel ortam uygun şekilde düzenlenmemişse istenilen başarının elde edilmesinin ne denli güç olduğu bilinmektedir. Fiziksel ortamın uygunluğu özellikle ortopedik ve görme engelli bireylerin eğitimlerine devam edebilmelerinde önemli bir etkidir. Ortopedik engelli öğrencilere okula girişlerinden itibaren hareket kolaylığı sağlanması gerekmektedir. Özellikle tekerlekli sandalye kullananlar için okula girişte ve okul içinde rampalar, mümkünse asansörler bulunmalıdır. Ayrıca sınıflarda hareket alanları genişletilmeli; yazı tahtası, elektrik düğmeleri, kapı kolları öğrencinin ulaşabileceği yükseklikte olmalıdır. Görme engelli öğrencilerin koridorlarda yönlerini bulmaları için kabartma tabelalar konulmalı; yol üzerinde heykel, çiçek gibi objeler bulunmamalıdır. Az gören çocuklar için ise kapılar, duvarlar ve merdivenler kontrast renklere boyanmalıdır. Yine az gören öğrenciler için sınıflardaki ışık düzeni ayarlanmalıdır. Işık oturmakta olan öğrencinin sol omzundan gelmeli, ışığa karşı veya sıranın üstüne gölgesi düşecek şekilde oturmamalıdır (Ulusoy, 2006)

İşitme engelli bireyler için en önemli unsur yankılanmanın en aza indirilmesi ve ses yalıtımıdır. Sınıflardaki gürültü düzeyi bu öğrencilerin konuşulanları anlamalarını güçleştirmektedir. Öğrenci sınıf içerisinde öğretmene mümkün olduğunca yakın oturtulmalıdır. Zihinsel engelli bireyler için ise dikkatlerinin dağılmasına neden olacak unsurlar ortadan kaldırılmalıdır. Örneğin bu öğrencilerin pencere ya da askılık kenarında değil, orta sırada ve öğretmene olabildiğince yakın oturmaları sağlanmalıdır.

Özel gereksinimli öğrenci için sınıfta oturma yeri seçilirken öğrencinin sağlık, öğrenme ve dikkatle ilgili özellikleriyle birlikte sıra arkadaşının kim olacağına da dikkat edilmelidir. Örneğin dikkatleri kolayca dağılan iki öğrenci birlikte oturmamalıdır. Tahtada yazılanları defterine geçirmekte zorlanan bir özel gereksinimli öğrenci yanındaki arkadaşının defterine bakma ihtiyacı duyacaktır. Bu durumda yanında yazısı okunaklı bir öğrencinin oturması gerekmektedir (Sucuoğlu ve Kargın, 2006).

Engelli bireylerin yaşadıkları fiziksel ve sosyal problemler onların eğitimlerini yarıda bırakmalarına yol açabilir (Atıcı, 2007). Eğitim yaşamlarına tam ve aktif bir şekilde devam edemeyen ve bu konuda birçok sorunla karşılaşan engelli bireyler, gelecekte iş bulma konusunda da sıkıntı yaşamaktadırlar. Bu nedenle, mevcut okullarda gerekli fiziksel düzenlemeler yapılmalı, yeni yapılan okullarda ise tasarım aşamasında engelli öğrencilerin ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır (Yılmaz, 2004; Ulusoy, 2006). Okulun içi ve sınıfların yanı sıra okulun bahçesi, çevre düzenlemesi, okula ulaşımı sağlayan toplu taşıma araçlarının ve karşıdan karşıya geçişlerin yetersizliği olan bireylere uygun hale getirilmesi de üzerinde önemle durulması gereken bir konu olarak değerlendirilmelidir.

Kaynaştırma Öğrencileri: Kaynaştırma uygulamasının başarıya ulaşabilmesi için özel gereksinimli öğrenciler sınıfa yerleştirilmeden önce bir takım hazırlık etkinlikleri yapılmalıdır. Öğrencilerin akranlarıyla tanışmadan önce sınıf öğretmeni ile tanışması, sınıftaki eşyaların ve araç gerecin yerini öğrenmesi öğrenciye arkadaşları ile birlikte olduğu zaman kolaylık sağlayacak, kendine olan güvenini arttıracaktır. Bunun yanı sıra sınıfta uyulması gereken kurallar özel gereksinimli öğrencilere hatırlatılmalı, kendilerinden beklenen davranışlar hakkında bilgi verilmelidir.

Aslan (2008)'ın çalışmasında engelli öğrenciler kendileri için hazırlanan öğrenme öğretme etkinliklerini ve öğretme ortamını yeterli bulmuşlar, normal akranlarıyla ve öğretmenleriyle iletişim kurabildiklerini belirtmişlerdir. Ancak öğretim programının içeriğini becerilerin kazandırılmasında yeterli buldukları halde bilgilerin kazandırılmasında yeterli olmadığını düşünmektedirler.

Normal Gelişim Gösteren Öğrenciler: Kaynaştırma uygulamasının en önemli hedeflerinden biri de özel gereksinimli öğrencilerin toplum içinde akranları ile bir arada var olmalarına yardımcı olmaktır. Normal gelişim gösteren öğrenciler kaynaştırma sayesinde farklılıklara karşı anlayışlı olmayı, bu öğrencilerle arkadaşlık kurmayı öğrenmektedirler. Ancak bu iletişimin kalitesi iletişimin türünü etkilemektedir (Salend ve Duhaney, 1999). Bu durumda sınıftaki diğer öğrenciler ile özel gereksinimli öğrencilerin iletişimi önemli bir unsur olarak değerlendirilmelidir. Normal öğrenciler, kaynaştırma öğrencileri sınıfa gelmeden önce mutlaka

bilgilendirilmelidir. Bu bilgilendirmenin öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine yönelik olumsuz tutumlarını değiştirmede yararlı olduğu belirtilmektedir (Öztürk ve Yıkılmış, 2008). Bilgilendirme toplantılarında konuşmacılar davet edilebilir, kendini özel gereksinimli bireyin yerine koyma (canlandırma) çalışmalarına yer verilebilir (Salend, 1998). Böylece öğrencilerin özel gereksinimli öğrencinin yaşadığı zorluklar ve nelere gereksinim duyduğu konusunda fikir sahibi olmaları sağlanabilir. Aksi takdirde normal gelişim gösteren öğrencilerin çoğu kaynaştırma uygulamasına olumlu bakmamakta, kaynaştırma öğrencilerinin dersin akışını bozdukları ve dikkatlerini dağıttıkları, dikkat çekmek amacı ile sınıfta problem yaratacak davranışlarda bulundukları gerekçesiyle ayrı sınıflarda eğitim almak istemektedirler (Turhan, 2007).

Öğrenciler arasında etkileşimin artırılması, hem özel gereksinimli, hem de normal öğrencilerin kaynaştırma uygulamasından yararlanabilmesi için bazı etkinlikler planlanabilir. Ancak öncelikle özel gereksinimli olmayan öğrencilerin bireysel farklılıklar hakkındaki tutumlarının ve özel gereksinimli öğrencileri sosyal olarak kabul etme düzeylerinin değerlendirilmesi gerekir. Değerlendirme sonucunda çocukların bireysel farklılıklara yönelik tutumlarının olumlu olduğu belirlendiği halde sosyal kabulü arttırmak için etkinlikler planlanması, özel gereksinimli çocukların diğerleri tarafından önemsenmeyen veya fark edilmeyen özelliklerini göz önüne serebilir. Ancak değerlendirme sonucunda özel gereksinimli öğrencinin arkadaşları tarafından kabul edilme düzeylerinin düşük olduğu belirlenirse sosyal kabulü arttırmaya yönelik bazı etkinlikler düzenlenmelidir (Salend, 1998).

2.1.8. Özel Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Müzik

Özel gereksinimi olan öğrencilerin de normal gelişim gösteren akranları gibi farklı seviyelerde müzikal yetenekleri vardır. Ancak, kendilerini ifade edebilmeleri için yeteneklerinin düzeyinin belirlenmesinin yanı sıra verilecek eğitimin bireysel öğrenme ilerleyişine göre planlanması gerekmektedir. Özel gereksinimli öğrencilerle yapılan müzikal çalışmalar onların sosyal, fiziksel ve zihinsel gelişimlerine katkıda bulunur ve birlikte, özgüven- başarı eksikliği hissedebilecekleri tüm diğer alanlarda da öz güvenlerini ve başarılarını arttırmaktadır (Turan, 2006). Aynı zamanda da

sözel ve iletişimsel becerilerinde ilerleme kaydetmelerine yardımcı olmaktadır (Frick, 1999).

Kınalı'ya (2003) göre özel gereksinimli öğrencilerin, müzik eğitiminde normal gelişim gösteren çocuklarınkinden daha farklı amaçlar ön plana geçmektedir. Bu amaçlar; “(a) Müzik dinleyebilme, (b) Müzik zevki geliştirebilme, (c) Müziği gürültü ve bağırma sesinden ayırt edebilme, (d) Hafif ve şiddetli sesleri ayırt edebilme, (e) Şarkı söylerken sesini ve nefesini ayarlayabilme, (f) Müzik çalışmasında uygun davranışı gösterebilme, (g) Grupla şarkı söylerken gruba uyabilme, (h) Duyduğu sesi taklit edebilme, (ı) Boş zamanlarında müzik dinleyebilme , (j) Hoşlandığı müziği ayırt edebilme” şeklinde ifade edilebilmektedir.

Müzik, özel gereksinimli öğrencinin ruhsallığını dinginleştirerek, onu huzurlu olmaya hazırlayabilir ve güvenmeme, problem davranış sergileme, gerilme, korkma vb davranışlarının ortadan kaldırılmasında etkili rol oynamaktadır (Kınalı, 2003). Bilhassa otizimli bireyler, zihinsel engelli yada davranış bozukluğu olan bireylerin gelişim sürecinde müziğin önemli etkisini ortaya koyan bilimsel çalışmalar bulunmaktadır.

Berrakçay (2008), müziğin, tümüyle hastalıkları tedavi edici olmasa da bazı davranış bozuklukları olan otizimli çocukların sosyal davranışlarının düzeltilebilmesinde bir etkisi olup olamayacağını araştırmıştır. Otizimli çocukların müzikle tanıştırılması ile ilgili yapılan ritim çalışmalarının, bu çocuklarda problem olarak görülen bazı davranışların kontrolünü hangi biçimde etkilediğini anlayabilmek amacıyla, dört otizimli çocukla haftada bir kez görüşmek üzere on oturumluk bir uygulama çalışması yapmıştır. Bu çocuklar özel eğitim merkezlerine devam ederken aynı anda ilköğretim okullarına da devam eden kaynaştırma öğrencileri olarak seçilmiştir. Otizimli çocuklara uygulanan ritim çalışmasında, Ritim Tekrarı Ölçeği'nde yer alan seçilmiş ritim kalıpları çalışılmış, ve çocuğun ritmi tutabilme düzeyine göre evet, sözel yardım, fiziksel yardım ve hayır seçenekleri işaretlenerek uygulamaların kontrolü sağlanmıştır. Araştırmanın sonucunda ise ritim tekrar etme çalışmalarının çocukların tekrara dayalı olarak ortaya çıkan problem davranışlarının yerine geçebileceği sonucuna varılmıştır. Buna ek olarak problem davranışları ortaya çıkaran çevresel faktörlerin gücünün kimi zaman müziğin gücünden baskın olduğu

ve problem davranışların en azından söz konusu faktörlerin devam etmesi süresinde bu çalışmanın etkili olmadığı da çalışmanın bulguları arasındadır.

Devito (2006) ise müzik dinleme, ritim çalışmaları, dans ve şarkı söyleme gibi müzikal etkinliklerin otizimli öğrencilerin iletişimsel davranışları üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Çalışmanın sonucunda 4 otizimli öğrenciden üçünün müzikal etkinlikler süresince iletişimsel davranışlarının gelişme gösterdiği görülmüştür.

Bilindiği üzere müzik hem eğitim alanı hem de eğitim aracıdır. Özellikle zihinsel yetersizliği olan bireyler için müzik, daha fazla çocukların müzik alanında donanımını arttırmak için değil, kendilerini ifade etmelerinde, hayatla olan ilişkilerinde, sosyal ve psikolojik gelişimlerinde faydalı olacak bir araç olarak varolmaktadır. “Müzik terapi” uygulamaları da bu amaca yöneliktir. Müzik terapi; fiziken, zihinen, sosyal gelişim, duygusal gelişim ve daha bir çok alanda gelişime destek olmak için müziğin ve seslerin anlamlı bir biçimde kullanılmasıdır. Zihinsel yetersizliği olan bireyler müzik uygulamalarında çoğu zaman farklı bir öğrenme uygulamasına ihtiyaç duymazlar. Bu sebeble öğrenme motivasyonları da olumlu yönde gelişirken öğrenme sırasındaki sıkıntılar da en aza inmiş olur. Örneğin, şarkı öğrenirken veya bir melodiye el çırpıp katılırken aynı zamanda göz kontağında artış, dikkat etme süresinde gelişme, söylenenleri takipte ilerleme, sözel taklit yeteneğinde gelişme, bellekte kuvvetlenme, ince el becerilerinde ve işitilen sesin ayırımına varma yeteneğinde olumlu yönde gelişmeler görülebilir. Eski yöntemlerle bu gelişimler hayli zaman almaktayken, müzik bu zamanı azaltmaya yardımcı olur. Çadır (2008), müzik terapi uygulamalarına göre hazırlanmış sosyal beceri öğretim programının, zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin, akranlarını oyun oynamaya davet etme, başkalarından aldığı eşyayı geri getirme ve üstlendikleri görevleri yerine getirmede sosyal becerilerini öğrenmede etkililiğini vurgulamıştır.

2.1.8.1. Müzik Derslerinde Kaynaştırma

Kaynaştırma eğitimi öğrencileri, sınıflarına kronolojik yaşları göz önünde bulundurularak yerleştirilir. Bundan dolayı zihinsel beceri, öğrenme hızları ve stilleri normal gelişim gösteren akranlarından farklı ilerler. Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin ince ve kaba motor becerileri de normal gelişim gösteren akranları kadar

ilerleme kaydetmemiş olabilir. Böyle bir durumda müzik dersi veren öğretmenin sadece kırk dakika ayrılan müzik dersinde hem normal gelişim gösteren hem de kaynaştırma eğitimi öğrencileri için uygun uygulamaları yapmaları oldukça zor olmaktadır (Atterbury, 1990). Bu sebeple müzik öğretmeni derse hazırlanma esnasında ilk olarak süreyi iyi planlamalıdır. Öğrencilerine hangi çalışmayı yaptıracağı hakkında bilgi vermeli, kaynaştırma eğitimi öğrencilerinin de diğer akranları gibi sınıf içi kurallara uyum sağlayabilmesi için çalışmalıdır. Normal gelişim gösteren öğrenciler de kaynaştırma eğitimi öğrencilerine destek olabilecekleri konularda bilgilendirilmelidir. Kaynaştırma eğitimi öğrencilerinin sınıfın bir üyesi haline gelmelerini başarmak ve pasif gözlemci halinden çıkmalarını sağlamak önem taşımaktadır (Vanweelden, 2001; Cassidy, 1999).

Kaynaştırma eğitimi öğrencilerinin yetersizlik türleri farklılık göstermektedir. Bu sebeple dersler planlanır ve uygulanırken bu özellikler göz önünde tutulmalı, farklı seviyelere ve farklı ilgi duyulara hitap eden ders planı yapılmalıdır. Örneğin zihinsel yetersizliği olan öğrenciler için çokça tekrar edilmesi gerekirken, görme yetersizliği olan öğrenciler için dersleri kayıt altına alabilme olanağı tanınabilir, işitme yetersizliği olan öğrenciler için ders işlenişi görsel materyaller ile desteklenirken, motor gelişiminin seviyesi normal gelişim gösteren akranlarından arkada kalan fiziksel yetersizliği olan öğrenciler için vurmalı enstrümanlar kullanılabilir (Forrest ve diğerleri, 1997; Montgomery ve Martinson, 2006; Darrow, 1990; Pontiff, 2004).

Özel gereksinimi olan öğrenciler normal gelişim gösteren öğrenciler ile aynı konuları aynı tekniklerle öğrenebilir. Fakat normal gelişim gösteren akranlarında biraz yavaş ilerleme gösterirler, daha çok ipucuna, süreye ve tekrar etmeye ihtiyaç duyabilirler (Cassidy, 1999). Özellikle zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin hafızaları daha kısa süreli olduğundan, ilk kez öğreniyor oldukları müzikal kavramların öğretilme esnasında daha çok tekrar yapılmalıdır. Öğretmen konularını küçük parçalar halinde verilmelidir. Fakat bu tekrar etmeler esnasında ders, hem sınıftaki normal gelişim gösteren öğrencileri hem de öğretmeni ilgisizliğe düşürmeyecek biçimde uyarlanmalıdır. Öğretmen yavaş ve anlaşılır bir dille konuşmalıdır. Sabırla, ilgiliyle ve olumlu bir davranış sergilemelidir. Kullandığı terminolojiye dikkat etmelidir. (Atterbury, 1990; Pontiff, 2004; Hammel, 2004;

Polloway ve diğerkleri, 2005). Tüm öğrencilere değerli olduğunu hissettirmeli, mümkün olduğunca pozitif davranmalıdır. Öğretmen sınıfa bir soru yönelttiğinde özel gereksinimi olan öğrencilerin de cevap verebilmesi için daha fazla zaman tanınmalıdır. Bu sebeple öğretmenin öğrencilerin tümüne en az beş saniye süre tanınması önerilmektedir (Hammel, 2004).

Darrow (1990), konu aktarımında “tema ve varyasyon” yaklaşımının etkili olduğunu dile getirmektedir. Bu yaklaşımda ilk olarak konu aktarılır, ardından aynı konu daha farklı biçimlerde tekrar edilir. İşlenmiş konuları hatırlatmakta renkli panolar etkilidir. Müzik formları anlatılırken geometrik şekillerden, sınıf içerisinde bulunan materyallerden yararlanılabilir. Ders başında ve sonunda “Hoş geldin”, “Güle güle”, “iyi günler”, gibi sözleri olan küçük eserler işlenebilir (Atterbury, 1990; Pontiff, 2004).

Öğrencilerin dikkatini toplamak için ders esnasında farklı renkleri olan kalemler kullanılabilir. Farklı renklerin kullanılmasıyla, öğrenci önemli olabilecek yerlerin altını çizebilir, notalar renkler sistemiyle gösterilebilir, ölçü sayıları, nefes aralıkları ve tempo farklılıklarına renkli kalemlerle dikkat çekilebilir. (Atterbury, 1990; Vanweelden, 2001; Hammel, 2004).

Şarkı öğretimi, gerek kaynaştırma öğrencileri gerekse sınıftaki diğerk öğrenciler için önemli bir öğedir. Kaynaştırma sınıflarında öğrencinin bildiği kelimelerden oluşan şarkılar seçilmesi oldukça önem teşkil etmektedir, seçilen şarkının sözlerinin mutlaka sade, basit ve tekrara açık olmalıdır (Öner, Akbulut ve Sarı, 2009). Eğer öğrenci şarkı söylerken bir problem yaşıyorsa, bunun sebebi öğretmen tarafından ortaya konmalıdır. Öğrencinin sorun yaşamasının sebebi, şarkı sözlerinde anlaşılmayan noktalar olmasından ya da ritmle ilgili problem yaşamasından kaynaklanabilir. Şarkılar öğretilirken tekrarı fazla olan melodi ve ya sözcüklerden oluşan, ihtiyaç duyulduğunda dans ile birleştirilerek söylenen şarkılar kullanılabilir. Şarkı öğretiminin başında olabildiğince yavaş tempoda başlanılmalı ve eşlik enstrümanı kullanılmamalıdır. İlk olarak öğretmen şarkıyı öğrencinin anlayacağı şekilde artiküle etmelidir. Enstrüman çalınarak öğretilecek olan yeni bir şarkı ilk aşamada öğrencinin kapasitesini aşıp anlamasını zorlaştırabilir. Öğrencinin şarkıda geçen sözleri unutmamasını sağlayacak çeşitli materyaller hazırlanabilir,

yazılar ve notalar büyütülebilir. Bilinen melodik ilerleyişlere yeni sözler yazılabilir. Ayrıca öğrencilerin seslerinin şarkı söylerken bazen yükselip bazen alçalmaları sağlanarak cesaretlendirilebilirler. (Atterbury, 1990; Polloway ve diğ., 2005).

Müzik derslerinin bir diğer kolu olan ritim duygusu için ise zihinsel yetersizliği olan ve ya otizim spektrum bozukluğu gösteren bireylere yönelik ritim ve ya Orff enstrümanlarının kullanılması etkili olduğu belirtilmektedir (Atterbury, 1990; Polloway ve diğ., 2005). Ritmik çalışma biçimlerinde müziğin esas öğretilerinden biri olmasının yanında özel olarak otizimli öğrencilerle gerçekleştirilen çalışmalar içerisinde öğrenciyle iletişime geçilmesi, ayrıca problem davranışın da kontrol edilebilmesi amaçlanmaktadır (Berrakçay, 2008). Montgomery ve Martinson (2006)'da yaptıkları bir çalışmada, öğrenme güçlüğü yaşayan ve 5. Sınıfa devam eden bir öğrenciye, müzik dersi ve sınıf ortamında yapılan düzenlemelerden bahsetmişlerdir. Müzik dersi ile oldukça ilgili bu öğrencileri için ksilofon enstrümanı için eserler yazılmış, yalnızca öğrencinin çalabileceği notalar yazılmıştır. Bu doğrultuda müziğe tam anlamıyla katılmış olan öğrencinin motor becerilerinde gelişmeye rastlanmış, aynı zamanda özgüveninde olumlu yönde ilerleyişe rastlanmıştır.

Kaynaştırmanın gerçekleştirildiği sınıf ortamlarında müzik derslerine yönelik bir literatür taraması yapan Darrow (2003), sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunan müzik öğretmenlerinin karşılaştığı en önemli güçlüklerin, programın sınıftaki tüm öğrencilerin yararlanabileceği şekilde düzenlenmesi ve kaynaştırma öğrencilerine not verme konusunda yaşadıklarını belirtmiş ve bu konular üzerine yapılmış çalışmaları incelemiştir. Literatürde müzik alanında bu konuda yapılmış çok az çalışma bulunduğunu belirten Darrow, araştırmasında özel eğitim alanında diğer branşlarda yapılmış çalışmalardan da yararlanmıştır. Araştırma bulgularına göre, işbirlikli öğretim, yani sınıfta müzik öğretmeni ile birlikte bir kişinin (özellikle özel eğitim öğretmenin) bulunması, kaynaştırma sınıflarında etkili olmaktadır. Bazen öğrenciler üzerinde kendi akranlarının daha etkili olduğunu belirten Darrow'a göre, akran öğretimi ve işbirlikli öğrenme yöntemleri de kaynaştırma öğrencileri üzerinde etkili olmaktadır. Kaynaştırma öğrencileri gelişimlerine, daha önceki performanslarına, harcadıkları çabaya ve özel gereksinimlerinin durumuna göre

değerlendirilmelidir. Değerlendirmede yapamadıkları değil, yapabildikleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Kaynaştırma uygulaması, bütün çalışmalar ve uygun ortam sağlanmasına nazaran yine de hedeflenen seviyede eğitsel çerçeve dahilinde sonlandırılmayabilir. Yine de öğrencilere yaşatlarının onları kabul etmelerini sağlayacak imkanlar verildiği düşünülmektedir. Örneğin işitme yeteneği bulunan zihinsel engelli bir öğrenci başka bir biçimde kazanmasının çok güç olacağı koroda aktif olma deneyimini kaynaştırma eğitimi ortamı ile kazanabilir. Müzik dersinin işlendiği sınıflarda dans ve ya hareket halinde özgür olabilme imkanı yaratılabildiği için hiperaktivitesi olan öğrenciler, başka disiplinlerde olan derecede huzursuz olmayabilirler. Esas önem teşkil eden bütün farklı gelişim gösteren öğrencilerin kendilerine ait özelliklerini bilip öğrenciyi tanımak ve dersin ilerleyişini hedefli bir biçimde planlamaktır. Örneğin “öğrenme güçlüğü” terimi çok genel bir terimdir. Öğrencilerin yaşıyor oldukları zorluklar ve uyumsuzluklar farklı biçimlerde olabilir. Bazen yaşadıkları zorluklardan ve yetersizliklerinden kaynaklanan durumlarda etkinliklerde aktif olmakta çekingen bir tavır içerisinde olabilirler. Bu gibi zamanlarda, eğitimci kaynaştırma öğrencisini kazanmak için cesaret verici bir yol izlemelidir. Bu öğrenciler izleyerek ya da dinleyerek öğrenmek yerine yaparak, uygulayarak daha çabuk öğrenirler. Örneğin tek başına şarkı söylemeye utanan öğrenciler grup arkadaşlarıyla birlikte şarkı söyleyebilir.

2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.2.1. KKTC’de Yapılan Araştırmalar

Karabulut (2013)’te yaptığı “İlkokullarda Kaynaştırma Uygulamaları: Okul Yöneticileri, Öğretmenler ve Velilerin Görüşlerine Göre Karşılaştırmaya Yönelik Durum Çalışması” olarak yapılan bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu araştırmada veri toplama aracı olarak "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" hazırlanarak okul yöneticilerine, öğretmenlere ve velilere uygulanmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş ve bu kayıtlar "İçerik Analizi" yöntemiyle analiz edilmiştir. Çalışma grubunu belirlemek için, olasılık temelli örnekleme yöntemlerinden, seçkisiz örnekleme yöntemine başvurulmuştur. Araştırmaya 10 yönetici, 14 öğretmen ve 12 veli olmak üzere toplam 36 katılımcı dahil edilmiştir. Verilerin toplanmasında uygulanan görüşme formunda kaynaştırma uygulamalarını etkileyen etkenler dikkate alınarak görüşme soruları hazırlanmıştır. Yönetici, öğretmen ve velilere aynı sorular yöneltilmiştir. Katılımcıların bazılarıyla araştırmacı bizzat görüşmüş ve mülakat yoluyla sorulara cevaplar alınmıştır.

2.2.2 Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Öğretmen görüş ve önerilerine yönelik Batu'ya (1998) ait "Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırıldığı Bir Kız Meslek Lisesindeki Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüş ve Önerileri" konulu çalışmadır. Çalışma, sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan 19 öğretmenle, yarı-yapılandırılmış görüşmeler yapılarak gerçekleştirmiştir. Çalışma sonucunda; öğretmenlerin okullarında yürütülmekte olan kaynaştırma uygulamalarından genel olarak hoşnut oldukları belirlenmiştir. Ayrıca kaynaştırma başarıya öğrencilerinin aile-babalarının ulaşmasında önemli olduğunu dile kaynaştırma getirdikleri öğretmenlerin uygulamalarının belirlenmiştir.

Dağlar (2011) ‘Okulöncesi Öğretmenlerinin Ve Okulöncesi Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması’ araştırmasında

çalışma grubunu 2009-2010 yılı Burdur il merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı, bağımsız anaokullarında ve ilköğretim okulları bünyesindeki anasınıflarında görev yapan 41 okulöncesi öğretmeni ve Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okulöncesi Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim gören 241 okulöncesi öğretmen adayı oluşturmakta olduğunu belirtmiştir. Araştırma verileri Stoiber, Gettinger ve Goetz (1998) tarafından geliştirilen “My Thinking About Inclusion Scale/MTAI”, araştırmacı tarafından Türkçe'ye uyarlanan ve Cronbach Alpha iç tutarlılık kat sayısı .73 olan “Kaynaştırma Hakkında Düşüncelerim Ölçeği/KHDÖ” kullanılmıştır. Çalışmaya dahil edilen okulöncesi öğretmenleri ve okulöncesi öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik görüşleri parametrik testler kullanılarak karşılaştırılmıştır. Araştırmada, çalışmaya dahil edilen okulöncesi öğretmenlerinin ve okulöncesi öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin arasında anlamlı bir fark olmamakla birlikte kararsız olduğu bulunmuştur.

Güven ve Çelik (2012) yapmış oldukları “Müzik Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi” adlı çalışmada yarım zamanlı kaynaştırma uygulamasını kullanmışlardır. Öğrencileri, özellikle müzik, görsel sanatlar ve beden eğitimi derslerinde normal sınıfta eğitim almaktadır. Bu durumda ister tam zamanlı, ister yarım zamanlı olsun, kaynaştırma uygulamasında müzik derslerinin önemi ortaya çıkmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 93 müzik öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Antonak ve Larivee (1995) tarafından geliştirilen; Türkçe'ye uyarlama çalışmaları ise Kırcaali-İftar (1996) tarafından yapılan “Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 5'li Likert tipinde olup; 1= “Kesinlikle Katılıyorum”, 2= “Katılıyorum”, 3=“Kararsızım”, 4=“Katılmıyorum”, 5=“Kesinlikle Katılmıyorum” şeklindedir. Ölçeğin güvenirlik çalışması sonucu, Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .80 olarak bulunmuştur. Ölçekte yer alan 10 olumsuz madde (2, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 14, 18, 19) tersten puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan 100'dür. Ölçekten alınan puanların yüksek olması kaynaştırmaya ilişkin olumsuz görüşü, puanların düşük olması ise olumlu görüşü ifade etmektedir. Veriler, Kruskal Wallis ve t-testi ile değerlendirilmiştir.

Güteryüz ve Özdemir (2015), “Sınıf Öğretmenlerinin ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitime İlişkin Tutumlarının İncelenmesi” araştırmasında amaçları, ilkokul sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime karşı olan görüşlerinin belirlenmesidir. Çalışmada görüşlerin belirlenmesi hedefi ile betimsel yöntem kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini 2012-2013 eğitim-öğretim yılları arasında Zonguldak İli Alaplı ve Ereğli İlçelerinde görev yapmakta olan 200 sınıf öğretmeni ile Bülent Ecevit Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği A.B.D’inde eğitim görmekte olan 195 sınıf öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın nicel kısmında ise Antonak ve Larivee (1995) tarafından geliştirilen, Kırcaali-İftar tarafından Türkçeye uyarlanan “Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime karşı olan görüşleri arasında her hangi farka rastlanmamıştır. Sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmenleri adayları kaynaştırma eğitime karşı olumlu görüşe sahip olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime karşı olan tutumları mesleki kıdemlerine göre değiştiği; mesleğin ilk on yılında bulunan öğretmenlerin, on yıl üstü öğretmenlere göre kaynaştırma eğitimi hakkında daha olumlu görüşe sahip oldukları belirlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime karşı olan görüşlerinin cinsiyete göre değişmediği belirlenmiştir.

Altıntaş, Baykan ve Kahraman (2015), gerçekleştirdikleri “Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimi, Kaynaştırma Öğretmeni Ve Kaynaştırma Öğrencilerine İlişkin Metaforik Algıları” çalışmasında 2013-2014 öğretim yılında 4. sınıf öğrencileri arasında toplam 110 sınıf öğretmeni adayının katılımıyla Kaynaştırma Eğitimi dersinde kaynaştırma eğitime, kaynaştırma öğretmenine ve kaynaştırma öğrencisine ilişkin metaforik algıları incelenmiştir. Çalışmada öğretmen adaylarının kavramlara ilişkin bitki metaforları yapmaları istenmiştir. Öğretmen adayları kavramlara ilişkin 83 bitki metaforu geliştirmiştir. Metaforlar; 1) Çiçeksiz Damarsız Bitkiler 2) Çiçeksiz Damarlı Bitkiler 3) Çiçekli Açık Tohumlu Bitkiler 4) Çiçekli Tek Çenekli Bitkiler 5) Çiçekli Çift Çenekli Bitkiler 6) Çok Yönlü Bitki Metaforları olarak 6 kategoriye ayrılmıştır. Araştırmada içerik analizi tekniği kullanılmış ele alınan veriler sayısallaştırılarak nicel yöntemle analiz edilmiştir. Öğretmen adaylarının cinsiyeti, mezun olduğu lise ve öğrenim zamanına (I. Öğretim- II. Öğretim) göre veriler değerlendirilmiştir. Temalar arasında öğretmen adaylarını kaynaştırma

eğitimine, kaynaştırma öğretmeni ve kaynaştırma öğrencisine ilişkin farklılıklar olduğu gözlenmiştir.

Çankaya ve Korkmaz (2012), “İlköğretim I. Kademedeki Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” araştırmasında 2009–2010 Eğitim- Öğretim yılında Konya il ve ilçelerindeki İlköğretim Okullarında görev yapan ve kaynaştırma öğrencisi bulunan I. kademe ki 200 sınıf öğretmeni katılmıştır. Bu çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşlerini Değerlendirme Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 6 bölümden oluşmaktadır. Öğretmenler kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin tutumlarının genelde olumlu olduğunu, kaynaştırma uygulamalarının da ilişkili kişilere olumlu etkileri olduğunu belirtmişlerdir. Kaynaştırma eğitimi uygulamalarına katılan sınıf öğretmenlerinin yarısının konuyla ilgili herhangi bir eğitim almamalarına rağmen konuyla ilgili yeterli teorik ve uygulamaya yarayan bilgilere sahip oldukları görölmektedir. Öğretmenlerin uygulamada karşılaştıkları ön önemli sorunlar ise sınıfların kalabalık olması, sınıflarda birden fazla kaynaştırma öğrencisinin olması ve eğitimsel materyallerin yetersizliğidir. Diğer yandan bu çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi uygulamasının öğretmenlere ilave sorumluluklar getirmekle beraber sınıf yönetiminde zorlandıklarını ifade etmişlerdir.

Gözün ve Yıkıńıř (2004), “İlköğretim Müfettiřlerinin Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüş ve Önerileri” araştırmasında ilköğretim müfettişlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüş ve önerilerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşmelerle toplanmıştır. Veriler, içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın bulguları, müfettişlerin daha çok yöneticilerin ve öğretmenlerin kaynaştırmaya inanması konusu üzerinde durduklarını göstermektedir.

2.2.3. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Praisner (2003), okul müdürlerinin kaynaştırma eğitimine karşı tutumlarını özel gereksinimli öğrenciler incelemişlerdir. Bulgular özel gereksinimli bireylerle olumlu deneyimler yasayan müdürlerin daha olumlu bir tutum içinde olduklarını

göstermektedir. Araştırmanın sonucunda okul müdürlerine olumlu deneyimler yaşatacak olan kaynaştırma eğitime yönelik uygulamaların önem taşıdığına değinilmiştir.

Bennett, DeLuca ve Bruns (1997) “Kaynaştırmayı uygulamaya koymak: Öğretmen ve ailelerin bakış açıları” ile ilgili yaptıkları araştırmada, okulöncesi öğretmenlerinin ve okulöncesi dönemde özel gereksinimli çocuğu olan ailelerin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerini incelemişlerdir. Araştırma verileri 84 okulöncesi öğretmeninden ve 44 okulöncesi eğitime kaynaştırılan özel gereksinimli çocuk ve ailesinden anketle nicel veriler, 7 aile ve 8 öğretmenle de birebir görüşerek nitel veriler toplanmıştır.

Araştırma sonucunda, özel gereksinimli çocukların başarılı bir şekilde kaynaştırılmasında okulöncesi öğretmenlerinin kaynak ve desteğe ihtiyaç duydukları, öğretmenlerin, kaynaştırma uygulamalarında aile katılımına olumlu baktıkları belirlenmiştir. Ayrıca kaynaştırma uygulamalarında aile ve öğretmen iletişiminin önemi konusunda hem okulöncesi öğretmenleri, hem de ailelerin aynı fikirde oldukları tespit edilmiştir.

BÖLÜM III

3.YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve uygulama, verilerin çözümü ve yorumlanması, süre ve olanaklara yer verilerek, her bir alt başlıkla ilgili yapılan çalışmalar ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, ilkokul müzik öğretmenleri ve müzik öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerini incelemek amacıyla betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel tarama geçmişte ve ya günümüzde devam eden bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi hedeflemektedir (Karasar, 2012).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2015–2016 eğitim öğretim yılında KKTC Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı, ilköğretim bünyesinde görev yapan 65 müzik öğretmeni ve Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümü Anabilim Dalı'nda 1., 2., 3. sınıflara devam eden 65 müzik öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışmaya dahil edilen ilköğretim müzik öğretmenleri ve müzik öğretmen adayları rastgele belirlenmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin tanıtıcı özelliklerine göre dağılımı

Değişken		N	%
Cinsiyet	Anne	50	76,9
	Baba	15	23,1
Yaş	23-30 yaş arası	22	33,8
	31-38 yaş arası	16	24,6
	39 yaş ve üzeri	27	41,5
Fakülte	Türk Öğretmen Koleji	12	18,5
	Müzik Bölümü	15	23,1
	Atatürk Öğretmen Akademisi	38	58,5
Mesleki Kıdem	0-5 yıl	20	30,8
	6-10 yıl	8	12,3
	11-15 yıl	10	15,4
	16-20 yıl	11	16,9
	21 yıl ve üzeri	16	24,6
Özel Eğitim Dersi	Alan	36	55,4
	Almayan	29	44,6
Kaynaştırma Dersi	Alan	19	29,2
	Almayan	46	70,8
Özel Eğitim ve Kaynaştırma İle İlgili Hizmet İçi Eğitime Katılma	Evet	21	32,3
	Hayır	44	67,7
TOPLAM		65	100,00

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin tanıtıcı özelliklerine göre dağılımlarına ilişkin Tablo 1 incelendiğinde; Araştırmaya 50 kadın ve 15 erkek olmak üzere toplam 65 öğretmenin katıldığı görülmektedir. Araştırmaya katılan kadınlar çalışma grubunun % 76,9'unu, erkekler ise % 23,1'ini oluşturmaktadır. Öğretmenlerin 22'si (% 33,8) 23-30 yaş aralığında, 16'sı (% 24,6) 31-38 yaş aralığında, 27'si (% 41,5) ise 39 yaş ve üzeri olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin 12'si (% 18,5) Türk Öğretmen Koleji'nden, 15'i (% 23,1) herhangi bir Üniversitenin Müzik Bölümü'nden, 38'i (% 58,5) ise Atatürk Öğretmen Akademisinden mezun olduğunu belirtmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin mesleki kıdemleri incelendiğinde 20'sinin (% 30,8) 0-5 yıl mesleki kıdeme sahip olduğu, 8'inin (% 12,3) 6-10 yıl mesleki kıdeme, 10'unun (% 15,4) 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip

olduğu, 11'inin (% 16,9) 16-20 yıl ve 16'sının (% 24,6) 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin 36'sı (% 55,4) özel eğitim dersi aldığını, 29'u ise (% 44,6) bu dersi almadığını; 19'u (% 29,2) kaynaştırma dersi aldığını, 46'sı (% 70,8) kaynaştırma dersi almadığını, öğretmenlerin 21'i (% 32,3) özel eğitim ve kaynaştırma ile ilgili hizmet içi eğitime katıldığını, 44'ü ise (% 67,7) özel eğitim ve kaynaştırma ile ilgili hizmet içi eğitime katılmadığını belirtmiştir.

Tablo 2. Öğretmen adaylarının tanıtıcı özelliklerine göre dağılımı

Tanıtıcı Özellikler		Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	47	72,3
	Erkek	18	27,7
Yaş Grubu	19-22	53	81,5
	23 yaş ve üzeri	12	18,5
Mezun Olunan Lise	Düz Lise	30	46,2
	Güzel Sanatlar	35	53,8
Sınıf	1 Sınıf	12	18,5
	2 Sınıf	23	35,4
	3 Sınıf	30	46,2
Özel Eğitim Dersi	Aldım	16	24,6
	Almadım	49	75,4
Kaynaştırma Dersi	Aldım	9	13,8
	Almadım	56	86,2

Araştırmaya katılan müzik öğretmen adaylarının tanıtıcı özelliklerine göre yüzde ve frekans dağılımları Tablo 2'de verilmektedir. Çalışmaya katılan müzik öğretmen adaylarının 47 kadın ve 18 erkek olmak üzere toplam 65 öğretmen adayından oluştuğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının kadınlar çalışma grubunun % 72,3'ünü, erkekler ise % 27,1'sini oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının 53'ü (% 81,5) 19-22 yaş aralığında, 12'si (% 18,5) 23 yaş ve üzerindedir. Öğretmen adaylarının 30'u (% 46,2) Düz Liseden, 35'i (% 53,8) Güzel Sanatlar Lisesinden mezun olmuştur. Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıflar incelendiğinde, birinci sınıfa devam eden 12 kişi (% 18,5), ikinci sınıfa devam eden 23 kişi (% 35,4), üçüncü sınıfa devam eden ise 30 kişi (% 46,2) olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının 16'sı (% 24,6) özel eğitim dersi aldığını, 49'u ise (% 75,4) bu dersi

almadığını; 9'u (% 13,8) kaynaştırma dersi aldığını, 56'sı (% 86,2) kaynaştırma dersi almadığını belirtmiştir.

3.3.Verilerin Toplanması

KKTC Milli Eğitim Bakanlığı, İlköğretim Dairesine bağlı Müzik öğretmenleri ve Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümü öğretmen adaylarından demografik bilgileri 'Sosyo-Demografik Bilgi Formu' aracılığıyla toplanmıştır. İlköğretim müzik öğretmenlerinin ve müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla, Kaynaştırma Hakkında Düşüncelerim Ölçeği (KHDÖ) kullanılmıştır.

3.3.1.Veriler Toplama Aracı

3.3.1.1. Sosyo-Demografik Bilgi Formu

Sosyo-Demografik Bilgi Formu, KKTC Milli Eğitim Bakanlığı, İlköğretim Dairesine bağlı Müzik öğretmenleri ve Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümü öğretmen adaylarının özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Müzik Öğretmenlerine uygulanan bilgi formunda cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, mezun olunan üniversite, özel eğitim dersi alıp/almama, kaynaştırma dersi alıp/almama ve özel eğitim ve kaynaştırma ile ilgili hizmet içi eğitime katılıp/katılmama durumlarına ilişkin sorular yer almaktadır. Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümü öğretmen adaylarının özelliklerini belirlemek amacıyla cinsiyet, yaş, mezun olunan lise, şuan eğitim aldıkları sınıf, özel eğitim dersi alıp/almama ve kaynaştırma alıp/almama durumlarına ilişkin sorular bulunmaktadır.

3.3.1.2. Kaynaştırma Hakkında Düşüncelerim Ölçeği

Araştırma verileri Stoiber, Gottinger ve Goetz (1998) tarafından geliştirilen My Thinking About Inclusion Scale (MTAI)'nin ilköğretim müzik öğretmenlerinin ve müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla, Dağlar (2011) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Kaynaştırma Hakkında Düşüncelerim Ölçeği (KHDÖ)'i ile toplanmıştır.

Dağlar (2011) tarafından Türkçe'ye çevrilen Kaynaştırma Hakkında Düşüncelerim Ölçeği'nin kapsam ve yapı geçerliliğine yönelik analizler yapılmıştır. Kaynaştırma Hakkında Düşüncelerim Ölçeği'ne yapılan faktör analizi sonucunda toplam 28 maddeden oluşan ölçeğin faktör yükü .30'un altında olan 8 maddesi (2, 7, 10, 19, 21, 22, 23, 27) ölçekten çıkarılmış, kalan 20 maddesine yeniden faktör analizi yapılmış ve geçerlik analizi sonucunda iç tutarlılık katsayısı Cronbach Alfa .73 olarak bulunmuştur.

My Thinking About Inclusion Scale (MTAI) ile ilgili genel özellikleri; Stoiber, Gottinger ve Goetz (1998) tarafından geliştirilen My Thinking About Inclusion Scale (MTAI)'nin iç tutarlılık Cronbach Alfa katsayısı .91 olarak hesaplanmıştır. Ölçeği maddeleri arasındaki toplam korelasyon ise .73 ile .91 ile arasında değişmektedir. My Thinking About Inclusion (MTAI) ölçeği 28 maddeden oluşmaktadır. Toplam ölçek puanları 28–140 arasında değerlendirilmektedir. Düşük puan olumlu görüşü, yüksek puan olumsuz görüşü ifade etmektedir. Ölçekte 14 tane ters madde yer almaktadır. Verilerden elde edilen madde puanları ters maddelere göre yeniden kodlanmaktadır.

Türkçe'ye uyarlanan KHDÖ ile ilgili genel özellikler; 20 maddeden oluşan Kaynaştırma Hakkında Düşüncelerim Ölçeği (KHDÖ) 'nde 10 tane ters madde (2, 6, 8, 11, 14, 17, 18, 19, 20) vardır. Verilerden elde edilen madde puanları ters maddelere göre tekrar kodlanmaktadır.

Aşağıdaki seçenekleri içeren ölçek 5'li derecelendirme ölçeği şeklindedir:

1. Kesinlikle katılıyorum
2. Katılıyorum
3. Kararsızım
4. Katılmıyorum
5. Kesinlikle Katılmıyorum

Kaynaştırma Hakkında Düşüncelerim Ölçeği (KHDÖ)'nden alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan ise 100'dür. Ölçeğin puan aralıkları hesaplanırken, alınabilecek en yüksek puandan, alınabilecek en düşük puan çıkarılmış ve elde edilen sonuç beşe bölünerek ölçeğin puan aralıkları belirlenmiştir. Buna göre, ölçekten alınan 20-35.9 arası puan “tamamen katılıyorum” ve çok olumlu görüşü; 36-51.9

arası puan “katılıyorum” ve olumlu görüşü; 52-67.9 arası puan “kararsızım” ve kararsız görüşü; 68-83.9 arası puan “katılmıyorum” ve olumsuz görüşü, 84-100 arası puan ise “tamamen katılmıyorum” ve çok olumsuz görüşü ifade etmektedir. Dolayısıyla ölçekten alınan düşük puan olumlu görüşü, yüksek puan ise olumsuz görüşü yansıtmaktadır.

3.3.4. Verilerin Analizi

Araştırmaya katılan ilköğretim müzik öğretmenleri ile müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşleri parametrik testlerle (bağımsız gruplar için t-testi, ikiden fazla seçenekli olan değişkenler için Anova testi) karşılaştırılmıştır. İlköğretim müzik öğretmenleri ve öğretmen adaylarının Kaynaştırma Hakkında Düşüncelerim Ölçeği (KHDÖ)’ ne verdikleri yanıtlar SPSS 22.0 paket programına girilmiş ve analiz dılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmanın amaçları doğrultusunda müzik öğretmenlerinin ve müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin belirlenmesi için sosyo-demografik değişkenler tarafından yordanma düzeylerine ilişkin analiz bulgularına yer verilmiştir.

4.1. Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Görüşlerine Yönelik Bulgular

İlköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin yüzde, frekans ve ortalama puanları hesaplanmış ve sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Görüşlerinin Yüzde, Frekans ve Ortalama Değerleri

No	Madde	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		$\bar{X}$	SS
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
1	Engelli öğrenciler, normal gelişim gösteren öğrencilerle aynı sınıfta eğitim görme hakkına sahiptir.	28	43,1	20	30,8	5	7,7	8	12,3	4	6,2	3,92	1,25
2	Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerle, normal gelişim gösteren öğrencilerin birlikte bulunduğu sınıflarda düzeni sağlamak zordur.	17	26,2	36	55,4	8	12,3	4	6,2	0	0	4,01	,80
3	Engelli öğrencilere kaynaştırma sınıflarda faaliyet gösterebilmeleri için her türlü imkân sağlanmalıdır.	35	53,8	19	29,2	10	15,4	1	1,5	0	0	4,35	,79
4	Kaynaştırma özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların ebeveynleri için faydalı olabilir.	14	21,5	18	27,7	28	43,1	5	7,7	0	0	3,63	,91
5	Özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların ebeveynleri çocuklarının kaynaştırma sınıf ortamında olmalarını tercih ederler.	12	18,5	21	32,3	25	38,5	7	10,8	0	0	3,58	,91
6	Normal eğitim öğretmenleri engelli öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına yeteri kadar cevap veremezler.	27	41,5	20	30,8	11	16,9	5	7,7	2	3,1	4,00	1,08
7	Özel eğitime muhtaç çocukların çoğu kaynaştırma sınıflarında iyi davranışlar sergiler.	1	1,5	14	21,5	36	55,4	13	20,0	1	1,5	3,01	,73
8	Kaynaştırma sınıflarını yaygınlaştırmadan önce, kaynaştırma sınıflarının etkileri hakkında daha geniş bir bilgiye sahip olmak zorundayız.	25	38,5	20	30,8	14	21,5	5	7,7	1	1,5	3,96	1,03
9	Yetersizliğe sahip öğrencilerle ortalama yeterlikteki öğrencilerin aynı sınıfta eğitim görmeleri mümkündür.	6	9,2	32	49,2	16	24,6	9	13,8	2	3,1	3,47	,95

No	Madde	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	$\bar{X}$	SS
10	Kaynaştırma eğitimi engelli öğrenciler için sosyal açıdan avantajlıdır.	24	36,9	27	41,5	2	3,1	6	9,2	6	9,2	3,87	1,26
11	Engelli öğrenciler kaynaştırma sınıflarına nazaran özel sınıflarda akademik becerileri muhtemelen daha hızlı edineceklerdir.	17	26,2	14	21,5	15	23,1	15	23,1	4	6,2	3,38	1,27
12	Engelli öğrencilerin varlığı normal gelişim gösteren öğrencilerin bireysel farklılıkları kabul etmelerine yardımcı olur.	18	27,7	34	52,3	12	18,5	1	1,5	0	0	4,04	,77
13	Kaynaştırma eğitimi engelli öğrenciler arasında sosyal bağımsızlığı artırır.	17	26,2	30	46,2	6	9,2	9	13,8	3	4,6	3,75	1,13
14	Kaynaştırma sınıflarında engelli öğrencilerin normal gelişim gösteren öğrencilerden soyutlanma olasılığı vardır.	14	21,5	34	52,3	16	24,6	1	1,5	0	0	3,93	,72
15	Kaynaştırma eğitimi engelli çocuklar arasında özgüveni artırır.	15	23,1	25	38,5	20	30,8	5	7,7	0	0	3,76	,89
16	Engelli çocuklar kaynaştırma sınıf ortamında daha iyi bir özbenlik kavramı geliştirirler.	9	13,8	37	56,9	14	21,5	5	7,7	0	0	3,76	,78
17	Engelli çocuklar öğretmenin çok fazla zamanını alır.	9	13,8	23	35,4	27	41,5	4	6,2	2	3,1	3,50	,92
18	Engelli öğrencilerin davranışları normal gelişim gösteren öğrencilerin davranışlarına göre daha fazla dikkati gerektirir.	11	16,9	19	29,2	14	21,5	19	29,2	2	3,1	3,27	1,15
19	Özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların aileleri normal gelişim gösteren çocukların ailelerine göre daha fazla öğretmen desteğine ihtiyaç duyarlar.	2	3,1	20	30,8	23	35,4	11	16,9	9	13,8	2,92	1,07
20	Kaynaştırma sınıflarını yönetmek için iyi bir yol, özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların eğitiminden özel eğitim öğretmenlerini sorumlu yapmaktır.	6	9,2	18	27,7	24	36,9	14	21,5	3	4,6	3,15	1,01
Genel Toplam												3,66	,35

Tablo 3'te araştırmaya dahil edilen öğretmenlerin kaynaştırma hakkındaki düşüncelerim ölçeğinde yer alan önermelere verdikleri yanıtların dağılımı verilmiştir.

Tablo 3 incelendiğinde, araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik genel görüş ortalamaları ($\bar{X}$ =3,66, SS=,35) katılmıyorum aralığına denk geldiği görülmektedir. Genel olarak “Özel eğitime muhtaç çocukların çoğu kaynaştırma sınıflarında iyi davranışlar sergiler”, “Engelli öğrenciler kaynaştırma sınıflarına nazaran özel sınıflarda akademik becerileri muhtemelen daha hızlı edineceklerdir”, “Engelli öğrencilerin davranışları normal gelişim gösteren öğrencilerin davranışlarına göre daha fazla dikkati gerektirir”, “Özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların aileleri normal gelişim gösteren çocukların ailelerine göre daha fazla öğretmen desteğine ihtiyaç duyarlar” ve “Kaynaştırma sınıflarını yönetmek için iyi bir yol, özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların eğitiminden özel eğitim öğretmenlerini sorumlu yapmaktır” önermelerine “kararsızım” şeklinde yanıt verdikleri saptamıştır.

Genel olarak öğretmenler ölçekte yer alan “Engelli öğrenciler, normal gelişim gösteren öğrencilerle aynı sınıfta eğitim görme hakkına sahiptir”, “Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerle, normal gelişim gösteren öğrencilerin birlikte bulunduğu sınıflarda düzeni sağlamak zordur”, “Kaynaştırma özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların ebeveynleri için faydalı olabilir “, “Özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların ebeveynleri çocuklarının kaynaştırma sınıf ortamında olmalarını tercih ederler”, “Normal eğitim öğretmenleri engelli öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına yeteri kadar cevap veremezler”, “Kaynaştırma sınıflarını yaygınlaştırmadan önce, kaynaştırma sınıflarının etkileri hakkında daha geniş bir bilgiye sahip olmak zorundayız”, “Yetersizliğe sahip öğrencilerle ortalama yeterlikteki öğrencilerin aynı sınıfta eğitim görmeleri mümkündür.”, “Kaynaştırma eğitimi engelli öğrenciler için sosyal açıdan avantajlıdır”, “Engelli öğrencilerin varlığı normal gelişim gösteren öğrencilerin bireysel farklılıkları kabul etmelerine yardımcı olur”, “Kaynaştırma eğitimi engelli öğrenciler arasında sosyal bağımsızlığı artırır.”, “Kaynaştırma sınıflarında engelli öğrencilerin normal gelişim gösteren öğrencilerden soyutlanma olasılığı vardır”, “Kaynaştırma eğitimi engelli çocuklar arasında özgüveni artırır”, “Engelli çocuklar kaynaştırma sınıf ortamında daha iyi bir özbenlik kavramı geliştirirler”ve “Engelli çocuklar öğretmenin çok fazla zamanını alır.” önermelerine “katılıyorum” yanıtı vermiştir. Araştırma kapsamına alınan öğretmenler “Engelli öğrencilere kaynaştırma sınıflarda faaliyet gösterebilmeleri için her türlü imkân sağlanmalıdır” önermesine ise genel olarak “kesinlikle katılıyorum” şeklinde yanıt vermiştir.

İlköğretim müzik öğretmen ve müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin analizinde, iki seçenekli değişkenler için bağımsız gruplar t-testi, ikiden fazla seçenekli değişkenler için ise Anova testi kullanılmış, sonuçlar aşağıda tablolastırılarak verilmiştir. İlköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin toplam puanlarının cinsiyete göre ortalamaları hesaplanmış ve sonuçları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Toplam Puanlarının Ortalamaları ve T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p	Açıklama
Kadın	50	73.54	7.30	63	.349	.728	p>0.05 Fark anlamsız
Erkek	15	72.80	6.82				

Araştırmaya katılan ilköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin toplam puanlarının cinsiyete göre ortalamalarını gösteren Tablo'da belirtildiği gibi; araştırmaya 50 kadın öğretmen, 15 erkek öğretmen olmak üzere toplam 65 ilköğretim müzik öğretmenin katıldığı, kadın öğretmenlerin ortalama puanlarının ($\bar{X} = 73.54$, $SS = 7.30$), erkek öğretmenlerin ortalama puanlarının ($\bar{X} = 72.80$, $SS = 6.82$) olduğu belirlenmiştir.

Yapılan analizler sonucunda elde edilen verilerin ölçekteki yerlerine bakıldığında, ilköğretim müzik kadın ve erkek öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılmasına ilişkin görüşleri arasında bir farklılık bulunmadığı ve her iki öğretmen grubunun da katılmıyorum görüşüne sahip oldukları görülmektedir [$t(63) = .349$, $p > .05$].

Araştırmanın sonucunda elde edilen verilere göre, ilköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik görüşleri içerisinde cinsiyetlerine göre bir farklılık bulunmamakta ve elde edilen bulguların karşılaştırılmasına bakıldığında, ölçeğe göre alınmış puanların düşük olması olumlu görüşü, yüksek olması da olumsuz görüşü ifade ettiğinden yola çıkarak; cinsiyete göre incelenen bu tabloda elde edilen bulgular, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha olumsuz görüşe sahip olduğunu belirten (Higgs, 1975; Beh-Pajoo, 1992; Leyser, Kapperman ve Keller, 1994) araştırma sonuçları ile tutarlılık göstermektedir.

4.1.21 İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Yaşlarına Göre Kaynaştırmaya Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 5'te ilköğretim müzik öğretmenlerinin yaşlarına göre kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin toplam puanları yer almaktadır.

Tablo 5. İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Yaşlarına Göre Toplam Puanlarının Ortalamaları

Yaş	N	$\bar{X}$	SS
23-30 yaş	22	72.63	8.01
31-38 yaş	16	74.68	6.46
39 yaş ve üzeri	27	73.18	6.95
Toplam	65	73.36	7.15

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin yaşlarına göre görüşlerinin toplam puanları incelendiğinde, öğretmenlerin görüşlerinin ($\bar{X}=73.36$, $SS=7.15$) katılmıyor olarak belirlenmiştir. İlköğretim müzik öğretmenlerinin yaşlarına göre görüş puanları incelendiğinde; 23-30 yaş arası ($\bar{X}=72.63$, $SS=8.01$), 31-38 yaş arası ($\bar{X}=74.68$, $SS=6.95$) ve 39 yaş ve üzeri ($\bar{X}=73.18$, $SS=6.95$) şeklindedir. Çalışmaya dahil olan tüm yaş gruplarındaki öğretmenlerin görüşlerinin katılmıyorum aralığına denk geldiği belirlenmiştir.

4.1.3. İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Yaşlarına Göre Kaynaştırmaya Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

İlköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin yaşlarına göre ortalamaları ve varyans analizi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Yaşlarına Göre Kaynaştırmaya Yönelik Görüşlerinin Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Açıklama
Gruplararası	40,536	2	20,268	.389	.680	p>0.05
Gruplariçi	3232,602	62	52,139			Fark
Toplam	3273,138	64				anlamsız

İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin yaşlarına göre kaynaştırmaya yönelik görüş puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır ($F_{(2;62)}=.389$, $p>0.05$).

4.1.4. İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Deneyimlerine Göre Kaynaştırmaya Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin mesleki deneyimlerine göre toplam puanlarının ortalamaları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Mesleki Deneyimlerine Göre Toplam Puanlarının Ortalamaları

Deneyim yılı	N	$\bar{X}$	SS
0-5 yıl	20	72,75	8,41
İ6-10 yıl	8	70,87	2,94
11-15 yıl	10	76,50	7,10
16-20 yıl	11	72,18	6,22
21 yıl ve üzeri	16	74,25	7,48
Toplam	65	73.36	7,15

İlköğretim müzik öğretmenlerinin mesleki deneyim yıllarına göre kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin toplam puanları Tablo 7’de yer almaktadır. Öğretmenlerin mesleki deneyim yıllarına göre görüşlerinin toplam puanları incelendiğinde, öğretmenlerin genel toplam görüşlerinin ($\bar{X}=73,36$, $SS=7,15$) katılmıyorum olarak belirlenmiştir.

İlköğretim müzik öğretmenlerinin mesleki deneyim yıllarına göre görüş puanları incelendiğinde; 0-5 yıl arası ($\bar{X}$ =72,75, SS=8,41), 6-10 yıl arası ($\bar{X}$ = 70,87, SS=2,94) 11-15 yıl ($\bar{X}$ =76,50, SS=7,10), 16-20 yıl arası ($\bar{X}$ =72,18, SS=6,22) ve 21 yıl ve üzeri ($\bar{X}$ =74,25, SS=7,48), mesleki deneyime sahip öğretmenlerin görüş aralıklarının katılmıyorum aralığında olduğu belirlenmiştir. Çalışma kapsamına dahil olan müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin olumsuz yönde olmasının sahip oldukları deneyim yılları içerisinde özel gereksinimli birey ve kaynaştırma programına yönelik yeterli bilgiye ve tecrübeye sahip olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin mesleki deneyim yıllarına göre kaynaştırmaya yönelik görüş puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmış ve istatistiksel olarak öğretmenlerin görüşleri ile mesleki deneyim yılları arasında bir farklılık olmadığı saptanmıştır ($F_{(4;60)}=475$, $p>0.05$). Yapılan analiz aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 8. İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Deneyimlerine Göre Kaynaştırmaya Yönelik Görüşlerinin Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Açıklama
Gruplararası	183,377	4	45,844	,890	,475	p>0.05 Fark anlamsız
Gruplariçi	3089,761	60	51,496			
Toplam	3273,138	64				

İlköğretim Müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinde özel eğitim dersi alıp almamalarına göre bir farklılaşma olup olmadığını belirlemek amacıyla t-testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 8’de verilmiştir

4.1.5. Müzik Öğretmenlerinin Özel Eğitim Dersi Alıp Almamalarına Göre Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 9’da araştırmaya katılan ilköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin özel eğitim dersi alıp almamalarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 9. İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Özel Eğitim Dersi Alıp Almamalarına Göre Toplam Puanlarının Ortalamaları ve t–testi Sonuçları

Özel Eğitim Dersi	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	P	Açıklama
Alan	36	73,75	7,32	63	.475	.636	p>0.05 Fark anlamsız
Almayan	29	72,89	7,03				

Tablo 9’da araştırmaya katılan ilköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin özel eğitim dersi alıp almamalarına göre toplam puanlarının ortalamaları ve t–testi sonuçlarına yer verilmiştir. 36 ilköğretim müzik öğretmenin özel eğitim dersi aldığını, 29 öğretmen ise bu dersi almadığını belirtmiştir. Müzik öğretmenlerinin özel eğitim dersi alıp almamalarına göre kaynaştırmaya yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelendiğinde, öğretmenlerin özel eğitim dersi alıp almamalarına göre kaynaştırmaya ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir [$t(63) = .475, p > .05$].

Ortalamalar açısından araştırma bulguları incelendiğinde, özel eğitim dersi alan öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin ortalama puanlarının ($\bar{X} = 73,75, SS = 7,32$), özel eğitim dersi almayan öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin ortalama puanlarının ise ($\bar{X} = 72,89, SS = 7,03$), olduğu görülmektedir. Elde edilen verilerin ölçekteki yerlerine bakıldığında ve ölçekten alınan puanların düşük olmasının olumlu görüşü, yüksek olmasının ise olumsuz görüşü ifade ettiği göz önünde bulundurulduğunda; özel eğitim dersi alan ve almayan ilköğretim müzik öğretmenlerinin görüşlerinin katılmıyorum olduğu sonucuna varılmıştır. Buna göre,

özel eğitim dersi alan ve almayan ilköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin olumsuz olduğu söylenebilir.

4.1.6. Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırma Dersi Alıp Almamalarına Göre Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerine İlişkin Bulgular

İlköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin kaynaştırma dersi alıp almamalarına göre farklılaşma olup olmadığını belirlemek amacıyla t-testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10. İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Kaynaştırma Dersi Alıp Almamalarına Göre Toplam Puanlarının Ortalamaları ve t–testi Sonuçları

Kaynaştırma Dersi	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p	Açıklama
Alan	19	72,68	7,35	63	-.493	.623	p>0.05 Fark anlamsız
Almayan	46	73,65	7,12				

Araştırmaya katılan ilköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmayan ilişkin görüşlerinin kaynaştırma dersi alıp almamalarına göre toplam puanlarının ortalamaları ve t–testi sonuçlarına ilişkin Tablo 10 incelendiğinde, araştırmaya kaynaştırma dersi alan 19 müzik öğretmenin, kaynaştırma dersi almayan ise 46 müzik öğretmeni olduğu görülmektedir. Müzik öğretmenlerinin kaynaştırma dersi alıp almamalarına göre kaynaştırmaya yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakıldığında, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı sonucuna varılmıştır [$t(63)=.623$, $p>.05$].

Ortalamalar açısından incelendiğinde, kaynaştırma dersi alan ilköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin ortalama puanlarının ($\bar{X}=72.68$, $SS=7.35$) kaynaştırma dersi almayan öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin ortalama puanlarının ise ($\bar{X}=73.65$, $SS=7.12$) olduğu görülmektedir. Kaynaştırma dersi almış ve almamış olan ilköğretim müzik öğretmenlerinin görüşleri, katılmıyorum aralığına denk gelmektedir. Elde edilen bulgulardan verilerin

ölçekteki yerlerine bakıldığında ve ölçekten alınan puanların düşük olmasının olumlu görüşü, yüksek olmasının ise olumsuz görüşü ifade ettiği göz önünde bulundurulduğunda; kaynaştırma dersi alan ilköğretim müzik öğretmenlerinin, kaynaştırma dersi almayan ilköğretim müzik öğretmenlerine göre kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin daha düşük olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçları bu açıdan ele alındığında, kaynaştırma dersi alan ilköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin kaynaştırma dersi almayan ilköğretim müzik öğretmenlerine göre daha olumlu görüşe sahip oldukları söylenebilir.

4.1.7 Müzik Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Alıp Almamalarına Göre Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerine İlişkin Bulgular

İlköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin Hizmet İçi Eğitim alıp almamalarına göre farklılaşma olup olmadığını belirlemek amacıyla t-testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11. İlköğretim Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Hizmet İçi Eğitime Katılma Durumlarına Göre Toplam Puanlarının Ortalamaları ve t–testi Sonuçları

Hizmet içi eğitim	N	$\bar{X}$	SS	sd	T	p	Açıklama
Katılan	21	73,42	7,97	63	.46	.964	p>0.05 Fark anlamsız
Katılmayan	44	73,34	6,81				

Araştırmaya katılan ilköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin özel eğitim ve kaynaştırma ile ilgili hizmet içi eğitime katılma ve katılmama durumlarına göre toplam puanlarının ortalamaları ve t–testi sonuçlarına ilişkin Tablo 11 incelendiğinde, hizmet içi eğitime katılan 21 müzik öğretmeni, katılmayan ise 44 müzik öğretmeni olduğu görülmektedir. Müzik öğretmenlerinin hizmet içi eğitime katılıp katılmamalarına göre kaynaştırmaya yönelik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakıldığında,

istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı sonucuna varılmıştır [$t(63)=.964$, $p>.05$].

Ortalamalar açısından incelendiğinde, hizmet içi eğitime katılan ilköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin ortalama puanlarının ($\bar{X}=73.42$, $SS=7.97$) hizmet içi eğitime katılmayan öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin ortalama puanlarının ise ($\bar{X}=73.34$, $SS=6.81$) olduğu görülmektedir. Elde edilen bulgulardan verilerin ölçekteki yerlerine bakıldığında ve ölçekten alınan puanların düşük olmasının olumlu görüşü, yüksek olmasının ise olumsuz görüşü ifade ettiği göz önünde bulundurulduğunda; İlköğretim müzik öğretmenlerinin görüşlerinin katılmıyorum aralığında olduğu sonucuna varılmıştır. Kaynaştırma eğitimi ile ilgili öğretmenlerin görüşlerinin olumsuz olması hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi için bir ön çalışma yapılmadığı ve kaynaştırma eğitime yönelik verilen hizmet içi eğitim programlarının yeterli olmadığı varsayılmaktadır.

4.2. Müzik Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşleri

Müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin yüzde, frekans ve ortalama puanları hesaplanmış ve sonuçları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Müzik Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya Yönelik Görüşlerinin Yüzde, Frekans ve Ortalama Değerleri

No	Madde	Kesinlikle Katılıyor		Katılıyor		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		$\bar{X}$	SS
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
1	Engelli öğrenciler, normal gelişim gösteren öğrencilerle aynı sınıfta eğitim görme hakkına sahiptir.	9	13,8	20	30,8	15	23,1	15	23,1	6	9,2	3,16	1,20
2	Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerle, normal gelişim gösteren öğrencilerin birlikte bulunduğu sınıflarda düzeni sağlamak zordur.	4	6,2	5	7,7	14	21,5	11	16,9	31	47,7	2,07	1,25
3	Engelli öğrencilere kaynaştırma sınıflarda faaliyet gösterebilmeleri için her türlü imkân sağlanmalıdır.	17	26,2	19	29,2	12	18,5	13	20,0	4	6,2	3,49	1,25
4	Kaynaştırma özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların ebeveynleri için faydalı olabilir.	17	26,2	25	38,5	14	21,5	7	10,8	2	3,1	3,73	1,06
5	Özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların ebeveynleri çocuklarının kaynaştırma sınıf ortamında olmalarını tercih ederler.	7	10,8	11	16,9	27	41,5	17	26,2	3	4,6	3,03	1,03
6	Normal eğitim öğretmenleri engelli öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına yeteri kadar cevap veremezler.	4	6,2	13	20,0	21	32,3	14	21,5	13	20,0	2,70	1,18
7	Özel eğitime muhtaç çocukların çoğu kaynaştırma sınıflarında iyi davranışlar sergiler.	10	15,4	14	21,5	28	43,1	11	16,9	2	3,1	3,29	1,02
8	Kaynaştırma sınıflarını yaygınlaştırmadan önce, kaynaştırma sınıflarının etkileri hakkında daha geniş bir bilgiye sahip olmak zorundayız.	9	13,8	9	13,8	14	21,5	18	27,7	15	23,1	2,67	1,34
9	Yetersizliğe sahip öğrencilerle ortalama yeterlikteki öğrencilerin aynı sınıfta eğitim görmeleri mümkündür.	8	12,3	18	27,7	23	35,4	14	21,5	2	3,1	3,24	1,03
10	Kaynaştırma eğitimi engelli öğrenciler için sosyal açıdan avantajlıdır.	22	33,8	16	24,6	19	29,2	2	3,1	6	9,2	3,70	1,23
11	Engelli öğrenciler kaynaştırma sınıflarına nazaran özel sınıflarda akademik becerileri muhtemelen daha hızlı edineceklerdir.	0	0	9	13,8	22	33,8	21	32,3	13	20,0	2,41	,96

No	Madde	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	$\bar{X}$	SS
12	Engelli öğrencilerin varlığı normal gelişim gösteren öğrencilerin bireysel farklılıkları kabul etmelerine yardımcı olur.	16	24,6	29	44,6	13	20,0	5	7,7	2	3,1	3,80	1,00
13	Kaynaştırma eğitimi engelli öğrenciler arasında sosyal bağımsızlığı artırır.	8	12,3	28	43,1	26	40,0	1	1,5	2	3,1	3,60	,84
14	Kaynaştırma sınıflarında engelli öğrencilerin normal gelişim gösteren öğrencilerden soyutlanma olasılığı vardır.	0	0	14	21,5	27	41,5	19	29,2	5	7,7	2,76	,87
15	Kaynaştırma eğitimi engelli çocuklar arasında özgüveni artırır.	11	16,9	24	36,9	24	36,9	6	9,2	0	0	3,61	,87
16	Engelli çocuklar kaynaştırma sınıf ortamında daha iyi bir özbenlik kavramı geliştirirler.	11	16,9	31	47,7	14	21,5	5	7,7	4	6,2	3,61	1,05
17	Engelli çocuklar öğretmenin çok fazla zamanını alır.	3	4,6	12	18,5	11	16,9	27	41,5	12	18,5	2,49	1,13
18	Engelli öğrencilerin davranışları normal gelişim gösteren öğrencilerin davranışlarına göre daha fazla dikkati gerektirir.	0	0	9	13,8	24	36,9	20	30,8	12	18,5	2,46	,95
19	Özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların aileleri normal gelişim gösteren çocukların ailelerine göre daha fazla öğretmen desteğine ihtiyaç duyarlar.	2	3,1	7	10,8	26	40,0	19	29,2	11	16,9	2,53	1,00
20	Kaynaştırma sınıflarını yönetmek için iyi bir yol, özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların eğitiminden özel eğitim öğretmenlerini sorumlu yapmaktır.	0	0	15	23,1	15	23,1	16	24,6	19	29,2	2,40	1,14
GenelToplam												3,04	1,07

Tablo 12 incelendiğinde, araştırma kapsamına alınan öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin genel görüş ortalamalarının ($\bar{X}=3,04$, $SS=1,07$) kararsızım aralığına denk geldiği görülmektedir. Genel olarak “Engelli öğrenciler, normal gelişim gösteren öğrencilerle aynı sınıfta eğitim görme hakkına sahiptir”, “Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerle, normal gelişim gösteren öğrencilerin birlikte bulunduğu sınıflarda düzeni sağlamak zordur”, “Engelli öğrencilere kaynaştırma sınıflarda faaliyet gösterebilmeleri için her türlü imkân sağlanmalıdır”, “Özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların ebeveynleri çocuklarının kaynaştırma sınıf ortamında olmalarını tercih ederler”, “Normal eğitim öğretmenleri engelli öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına yeteri kadar cevap veremezler”, “Özel eğitime muhtaç çocukların çoğu kaynaştırma sınıflarında iyi davranışlar sergiler”, “Kaynaştırma sınıflarını yaygınlaştırmadan önce, kaynaştırma sınıflarının etkileri hakkında daha geniş bir bilgiye sahip olmak zorundayız”, “Yetersizliğe sahip öğrencilerle ortalama yeterlikteki öğrencilerin aynı sınıfta eğitim görmeleri mümkündür”, “Engelli

öğrenciler kaynaştırma sınıflarına nazaran özel sınıflarda akademik becerileri muhtemelen daha hızlı edineceklerdir”, “Kaynaştırma sınıflarında engelli öğrencilerin normal gelişim gösteren öğrencilerden soyutlanma olasılığı vardır”, “Engelli çocuklar öğretmenin çok fazla zamanını alır”, “Engelli öğrencilerin davranışları normal gelişim gösteren öğrencilerin davranışlarına göre daha fazla dikkati gerektirir”, “Özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların aileleri normal gelişim gösteren çocukların ailelerine göre daha fazla öğretmen desteğine ihtiyaç duyarlar”, “Kaynaştırma sınıflarını yönetmek için iyi bir yol, özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların eğitiminden özel eğitim öğretmenlerini sorumlu yapmaktır” önermelerine “katılmıyorum” şeklinde yanıt verdikleri saptamıştır.

Genel olarak öğretmenler ölçekte yer alan “Kaynaştırma özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların ebeveynleri için faydalı olabilir”, “Kaynaştırma eğitimi engelli öğrenciler için sosyal açıdan avantajlıdır”, “Engelli öğrencilerin varlığı normal gelişim gösteren öğrencilerin bireysel farklılıkları kabul etmelerine yardımcı olur”, “Kaynaştırma eğitimi engelli öğrenciler arasında sosyal bağımsızlığı artırır”, “Kaynaştırma eğitimi engelli çocuklar arasında özgüveni artırır”, “Engelli çocuklar kaynaştırma sınıf ortamında daha iyi bir özbenlik kavramı geliştirirler” önermelerine “katılıyorum” yanıtını vermiştir.

4.2.1 Müzik Öğretmen Adaylarının Cinsiyete Göre Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerine İlişkin Bulgular

Müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik t-testi yapılmış ve Tablo 13’de sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 13. Müzik Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Toplam Puanlarının Cinsiyete Göre Ortalamaları ve t–testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p	Açıklama
Kadın	47	61.87	4.33	63	2.781	.007	p<0.05 Fark anlamlı
Erkek	18	58.16	5.89				

Araştırmaya katılan müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin toplam puanlarının cinsiyete göre ortalamalarını gösteren Tablo 12’de de belirtildiği gibi; araştırmaya 47 kadın öğretmen adayı, 18 erkek öğretmen adayı olmak üzere toplam 65 müzik öğretmen adayının katıldığı, kadın öğretmen adaylarının ortalama puanlarının ($\bar{X}=61.87$, $SS= 4.33$), erkek öğretmen adaylarının ortalama puanlarının ise ($\bar{X}=58.16$, $SS= 5.89$) olduğu saptanmıştır. Yapılan analizler sonucunda elde edilen verilerin ölçekteki yerlerine bakıldığında, kadın öğretmen adaylarının ve erkek öğretmen adaylarının özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılmasına ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir [$t(63)=2.781$, $p<05$]. Elde edilen bulgulardan verilerin ölçekteki yerlerine bakıldığında ve ölçekten alınan puanların düşük olmasının olumlu görüşü, yüksek olmasının ise olumsuz görüşü ifade ettiği göz önünde bulundurulduğunda; kadın ve erkek müzik öğretmen adaylarının görüşlerinin kararsızım aralığında olduğu sonucuna varılmıştır. Kadın müzik öğretmen adaylarının görüşlerinin erkek müzik öğretmen adaylarının görüşlerine göre daha olumsuz yönde olduğu söylenebilir.

4.2.2. Müzik Öğretmen Adaylarının Mezun Olduğu Liseye Göre Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerine İlişkin Bulgular

Müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin mezun olduğu liseye göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik t-testi yapılmış ve Tablo 14’de sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 14. Müzik Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Toplam Puanlarının Mezun Olunan Liselere Göre Ortalamaları ve t–testi

Sonuçları							
Lise	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p	Açıklama
Düz Lise	30	58.46	5.23	63	3.882	.000	p<0.05 Fark anlamlı
Güzel Sanatlar	35	62.88	3.93				

Tablo 14’de araştırmaya katılan müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin toplam puanlarının mezun oldukları liselere göre ortalama puanları verilmiştir. Araştırmaya katılan 30 öğretmen adayı düz liseden, 35 öğretmen adayı ise güzel sanatlar lisesinden mezun olduğunu belirtmiştir. Düz liseden mezun olan öğretmen adaylarının ortalama puanlarının ($\bar{X}$ =58.46, SS= 5.23), güzel sanatlar lisesinden mezun olan öğretmen adaylarının ortalama puanlarının ise ($\bar{X}$ =62.88, SS= 3.93) olduğu saptanmıştır. Yapılan analizler sonucunda elde edilen verilerin ölçekteki yerlerine bakıldığında, düz liseden mezun olan müzik öğretmen adaylarının görüşleri ile güzel sanatlar lisesinden mezun olan müzik öğretmen adaylarının özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılmasına ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir [$t(63)=3.882$, $p<05$]. Elde edilen bulgulardan verilerin ölçekteki yerlerine bakıldığında ve ölçekten alınan puanların düşük olmasının olumlu görüşü, yüksek olmasının ise olumsuz görüşü ifade ettiği göz önünde bulundurulduğunda; düz lise ve güzel sanatlar lisesinden mezun olan müzik öğretmen adaylarının görüşlerinin kararsızım aralığında olduğu sonucuna varılmıştır. Güzel sanatlar lisesinden mezun olan müzik öğretmen adaylarının görüşlerinin düz liseden mezun olan müzik öğretmen adaylarının görüşlerine göre daha olumsuz yönde olduğu sonucuna varılmıştır.

4.2.3 Müzik Öğretmen Adaylarının Özel Eğitim Dersi Alıp Almama Durumlarına Göre Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerine İlişkin Bulgular

Müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin özel eğitim dersi alıp almama durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik t-testi yapılmış ve Tablo 15’de sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 15. Müzik Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Toplam Puanlarının Özel Eğitim Dersi Alıp Almama Durumlarına Göre Ortalamaları ve t–testi Sonuçları

Ders	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p	Açıklama
Alan	16	61.37	4.03	63	.497	.633	p>0.05 Fark anlamsız
Almayan	49	60.67	5.37				

Müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin toplam puanlarının özel eğitim dersi alıp almamalarına göre ortalama puanları verilmiştir. Araştırmaya katılan 16 öğretmen adayı özel eğitim dersi aldığını, 49 öğretmen adayı ise bu dersi almadığını belirtmiştir. Özel eğitim dersi alan müzik öğretmen adaylarının ortalama puanlarının ($\bar{X}=61.37$, $SS=4.03$), özel eğitim dersi almayan müzik öğretmen adaylarının ortalama puanlarının ise ($\bar{X}=60.67$, $SS=5.37$) olduğu saptanmıştır. Yapılan analizler sonucunda elde edilen verilerin ölçekteki yerlerine bakıldığında, özel eğitim dersi alan müzik öğretmen adaylarının görüşleri ile özel eğitim dersi almayan müzik öğretmen adaylarının özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılmasına ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir [$t(63)=.497$, $p>.05$].

Elde edilen bulgulardan verilerin ölçekteki yerlerine bakıldığında ve ölçekten alınan puanların düşük olmasının olumlu görüşü, yüksek olmasının ise olumsuz görüşü ifade ettiği göz önünde bulundurulduğunda; özel eğitim dersi alan ve almayan müzik öğretmen adaylarının görüşlerinin kararsızım aralığında olduğu sonucuna varılmıştır.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Araştırmada ilköğretim müzik öğretmenleri ve müzik öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime yönelik görüşleri incelenmiş ve böylece müzik öğretmenliği mesleği açısından önemli bazı sorunların belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma bulguları incelendiğinde, ilköğretimde görevli müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik görüşleri içerisinde yer alan birinci değişken cinsiyet faktörüne göre bir farklılık bulunmamış ve elde edilen bulguların karşılaştırılmasına bakıldığında, ölçeğe göre alınmış puanların düşük olması olumlu görüşü, yüksek olması da olumsuz görüşü ifade ettiği göz önünde bulundurularak; cinsiyete göre incelenmiş bulgular, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha olumsuz görüşe sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmanın bu bulgusu, Higss (1975), Beh-Pajoo (1992), Leyser, Kapperman ve Keller (1994) araştırmalarının sonuçları ile tutarlılık göstermektedir. Öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüşleri ile cinsiyetleri arasında bir farklılığın bulunmadığını belirten (Özbaba, 2000; Şahbaz ve Peker, 2006; Dalğar, 2011; Güven ve Çevik, 2011) araştırma bulgularıyla da paralellik göstermektedir.

Araştırma bulguları incelendiğinde, İlköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin içerisinde yer alan ikinci değişken yaş faktörüne göre ortalamaları ve varyans analizi sonuçları dikkate alındığında, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir. 23-30, 31-38, 39 yaş ve üzeri ilköğretim müzik öğretmenlerinin yaş faktörüne göre elde edilen verilere bakıldığında ve ölçekten alınan puanların düşük olmasının olumlu görüşü yüksek olmasının ise olumsuz görüşü ifade ettiği göz önünde bulundurulduğunda; İlkokul müzik öğretmenlerinin yaşlarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerini etkilemediği görülmektedir. Kaynaştırmaya yönelik görüşlerine bakıldığında, 23-30 yaş arası müzik öğretmenlerinin, 31-38 yaş ve 39 yaş ve üzeri olan öğretmenlerden daha

olumlu görüŖe sahip olduğu belirlenmiŖtir. YaŖları 23-30 yaŖ arası olan öğretmenlerin mesleki hayatlarının henüz baŖlarında olduğu, her geçen gün içinde yaŖadıđımız toplumun farkındalığının artırılmasına yönelik eŖitli etkinliklerin gündeme geldiği ve bu yaŖ grubundaki öğretmenlerin daha aktif olarak bu tür etkinliklere dahil olduğu dŖünldđnde buna bağlı olarak görŖlerinin daha olumlu yönde olduğu dŖnlmektedir.

AraŖtırma bulguları incelendiğinde, İlköğretim müzik ğretmenlerinin kaynaŖtırmaya iliŖkin görŖlerinin içerisinde yer alan üçüncü deđiŖken mesleki deneyim faktörüne göre ortalamaları ve varyans analizi sonuçları dikkate alındığında, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaŖma olmadığı görülmektedir. 0-5, 6-10, 11-15, 16-20, 21 yıl ve üzeri ilköğretim müzik ğretmenlerinin mesleki deneyim faktörüne göre elde edilen verilere bakıldığında ve ölçekten alınan puanların dŖk olmasının olumlu grŖ yüksek olmasının ise olumsuz grŖ ifade ettiği göz önünde bulundurulduğunda; İstatistiksel olarak anlamlı bir farklılık grlmemiŖ ve ilkokul müzik ğretmenlerinin mesleki deneyim yıllarının kaynaŖtırmaya iliŖkin görŖlerini etkilemediği belirlenmiŖtir. alıŖma kapsamına dahil olan müzik ğretmenlerinin kaynaŖtırmaya yönelik görŖlerinin olumsuz yönde olmasının sahip oldukları deneyim yılları içerisinde özel gereksinimli birey ve kaynaŖtırma programına yönelik yeterli bilgiye ve tecrübeye sahip olmamasından kaynaklandığı yorumu yapılabilir. Alan yazında yer alan araŖtırmalarda, özel gereksinimli bireylere ve kaynaŖtırma eğitimine yönelik grŖ ve tutumların olumsuz olma sebebinin öğretmenlerin özel gereksinimli bireylerin özellikleri ve öğretmenlerin deneyimlerinin, kaynaŖtırma eğitimi hakkında bilgilerinin yetersiz olduğu yatmaktadır (Schulz, Carpenter & Turnbull, 1991; Mağden & Avcı, 1999; Temel 2000; Avramidis, Bayliss & Burden, 2000; Sarı, 2002; Sargın, 2002; Orel, Zerey & Töret, 2004; zdemir, 2008; Altun & Gülben, 2009).

alıŖma bulguları incelendiğinde, ilköğretim müzik ğretmenlerinin kaynaŖtırmaya iliŖkin görŖlerinin içerisinde yer alan dördüncü deđiŖken özel eğitim dersi alıp almama durumu faktörüne göre ortalamaları ve t testi analizi sonuçları dikkate alındığında, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaŖma olmadığı görülmektedir. Elde edilen verilerin ölçekteki yerlerine bakıldığında ve ölçekten alınan puanların dŖk olmasının olumlu grŖ, yüksek olmasının ise olumsuz

görüşü ifade ettiği göz önünde bulundurulduğunda; özel eğitim dersi alan ve almayan ilköğretim müzik öğretmenlerinin görüşlerinin olumsuz olduğu sonucuna varılmıştır. Yapılan birçok araştırmada özel eğitim dersinin farklı branşlardaki öğretmenlerin (örneğin okul öncesi gibi) kaynaştırmaya ilişkin görüşlerini olumlu yönde etkilediği saptanmıştır. (Artan ve Balat Uyanık, 2003; Temel, 2000; Üstün ve Yılan, 2003; Özbaba, 2000). Bu araştırmada çıkan sonuç incelenmiş olan öteki çalışmalardan farklılık göstermektedir.

Çalışma bulguları incelendiğinde, ilköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin içerisinde yer alan beşinci değişken kaynaştırma dersi alıp almama durumu faktörüne göre ortalamaları ve t testi analizi sonuçları dikkate alındığında, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir. Elde edilen verilerin ölçekteki yerlerine bakıldığında ve ölçekten alınan puanların düşük olmasının olumlu görüşü, yüksek olmasının ise olumsuz görüşü ifade ettiği göz önünde bulundurulduğunda; Kaynaştırma dersi almış ve almamış olan ilköğretim müzik öğretmenlerinin görüşlerinin olumsuz olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgulardan verilerin ölçekteki yerlerine bakıldığında ve ölçekten alınan puanların düşük olmasının olumlu görüşü, yüksek olmasının ise olumsuz görüşü ifade ettiği göz önünde bulundurulduğunda; kaynaştırma dersi alan ilköğretim müzik öğretmenlerinin, bu dersi almayan ilköğretim müzik öğretmenlerine göre kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin daha düşük olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçları bu açıdan ele alındığında, kaynaştırma dersi alan ilköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin kaynaştırma dersi almayan ilköğretim müzik öğretmenlerine göre daha olumlu görüşe sahip oldukları saptanmıştır. Alan yazında yer alan birçok araştırmada öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik olumsuz tutuma sahip olmadıklarını, eğitimleri süresince ihtiyaç duyulan çerçevede ders alamadıkları için kendilerini çok yeterli görmediklerini ve bu alanda gerekli bilgi ve donanıma sahip olmak istediklerini belirtmektedirler (Özbaba, 2000; Temel, 2000; Artan & Uyanık Balat, 2003; Gomez & Diken, 2003). Bundan dolayı kaynaştırma ile ilgili gerçekleşecek etkinliklerde ilköğretimde görevli okul personelinin, yöneticinin, ve müzik öğretmenin bu konuda daha fazla bilgilendirilmesinin ve desteklenmesinin gerekli olduğu söylenebilir.

Çalışma bulguları incelendiğinde, ilköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin içerisinde yer alan altıncı değişken hizmet içi eğitime katılıp katılmama durumu faktörüne göre ortalamaları ve t testi analizi sonuçları dikkate alındığında, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir. Elde edilen bulgulardan verilerin ölçekteki yerlerine bakıldığında ve ölçekten alınan puanların düşük olmasının olumlu görüşü, yüksek olmasının ise olumsuz görüşü ifade ettiği göz önünde bulundurulduğunda; İlköğretim müzik öğretmenlerinin görüşlerinin olumsuz yönde olduğu sonucuna varılmıştır. Mesleği gereği öğretmenin sahip olması gereken bilgi, beceri ve buna bağlı olarak tutumunun, mesleğe başlamadan önce edindiği bilgilerini güncellemesini hedefleyen hizmet içi eğitim programları hem yeni bilgilerin öğretiminde hem de öğretmenin güncel bilgileri takip etmesinde önem taşımaktadır. Buna bağlı olarak hizmet içi eğitim programları hazırlanırken, öğretmenlerin ihtiyaçları doğrultusunda özel gereksinimli öğrencilerle etkin bir şekilde faaliyetlerini uygulayacak çerçevede düzenlenmelidir (Akçamete, 1998). Kaynaştırma eğitime yönelik öğretmen tutumlarına ilişkin alan yazında yer alan çalışmalarda, kaynaştırma eğitime yönelik hizmetiçi eğitim programlarının etkili olmadığı sonucuna varılan araştırmalar da yer almaktadır. Öğretmenlere hizmetöncesi gerçekleştirilecek bir bilgilendirmenin hizmetiçi gerçekleştirilecek bir bilgilendirmeden oldukça etkili ve faydalı olabileceğini düşündürebilir (Gözün ve Yıkmış, 2004).

Araştırma bulguları incelendiğinde, müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik görüşleri içerisinde yer alan birinci değişken cinsiyet faktörüne göre bir farklılık bulunmamış ve elde edilen bulguların karşılaştırılmasına bakıldığında, ölçeğe göre alınmış puanların düşük olması olumlu görüşü, yüksek olması da olumsuz görüşü ifade ettiği göz önünde bulundurularak; kadın ve erkek müzik öğretmen adaylarının görüşlerinin olumsuz yönde olduğu sonucuna varılmıştır. Kadın müzik öğretmen adaylarının görüşlerinin erkek müzik öğretmen adaylarının görüşlerine göre daha olumsuz yönde olduğu söylenebilir. Çalışmayla paralellik gösteren Dağlar (2011)'ın yaptığı araştırmada kadın okul öncesi öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin, erkek öğretmen adaylarına göre daha olumsuz olduğu belirtilmiştir.

Düz Lise ve Güzel Sanatlar Lisesi'nden mezun olan müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin kararsızım aralığında olduğu belirlenmiştir. Güzel Sanatlar Lisesi'nden mezun olan öğretmen adaylarının görüşlerinin Düz Liseden mezun olanlara oranla daha olumsuz yönde olduğu belirlenmiştir. Yapılan analizlerde müzik öğretmen adaylarının mezun oldukları liseler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır. Öğretmen adaylarının mezun olduğu liseler kaynaştırmaya yönelik görüşlerini etkilememektedir yorumu yapılabilir.

Müzik öğretmen adaylarının özel eğitim dersi alıp almama durumlarına göre kaynaştırmaya ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Özel eğitim dersi alan ve almayan müzik öğretmen adaylarının görüşlerinin kararsızım aralığında olduğu saptanmıştır. Alan yazında yer alan diğer çalışmalara bakıldığında, Lambe ve Bones (2008)'un yaptığı araştırmada öğretmen adaylarının, kaynaştırma eğitimi ile ilgili dersler almalarının, kaynaştırmaya yönelik görüşlerini olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Bu araştırma ile sonuçlar paralellik göstermemektedir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim müzik öğretmenleri ve müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda, aşağıda belirtilen sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Araştırmaya katılan ilköğretim müzik öğretmenlerinin ve müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin, cinsiyete göre farklılık göstermediği, kadın ve erkek ilköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin katılmıyorum aralığında, müzik öğretmen adaylarının görüşlerinin ise kararsızım aralığına denk geldiği saptanmıştır.
2. Araştırmaya katılan ilköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin, yaş aralıklarına göre farklılaşmadığı, 23-30, 31-38, ve 39 yaş ve üzeri yaş aralıklarındaki öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin katılmıyorum aralığına denk geldiği sonucuna varılmıştır.
3. Araştırmaya katılan ilköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin mesleki deneyim yıllarına göre farklılaşmadığı ve öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılmasına yönelik görüşlerinin katılmıyorum aralığında olduğu bulunmuştur.
4. Araştırmaya katılan müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin eğitim gördükleri liselere göre farklılaşmadığı; Düz Lise ve ya Güzel Sanatlar Lisesi'nden mezun olan öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin kararsız olduğu sonucuna varılmıştır.

5. Araştırmaya katılan ilköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin özel eğitim dersi alıp almama durumlarına göre anlamlı bir biçimde farklılık göstermediği ve ilköğretim müzik öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılmasına yönelik görüşlerinin katılmıyorum aralığında olduğu bulunmuştur.
6. Araştırmaya katılan müzik öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik görüşleri özel eğitim dersi alıp almama durumlarına göre farklılık göstermediği ve müzik öğretmen adaylarının özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılmasına yönelik görüşlerinin kararsızım aralığına denk geldiği saptanmıştır.
7. Araştırmaya katılan ilköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin kaynaştırma dersi alıp almama durumlarına göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı ve ilköğretim müzik öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılmasına yönelik görüşlerinin katılmıyorum aralığında olduğu bulunmuştur.
8. Araştırmaya katılan ilköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin hizmetiçi eğitime katılıp katılmama durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı ve ilköğretim müzik öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılmasına yönelik görüşlerinin katılmıyorum aralığında olduğu saptanmıştır.

5.2. Öneriler

Bu araştırma sonuçlarından yola çıkarak uygulamaya ve ileride yapılacak olan çalışmalara yönelik bazı öneriler aşağıda sunulmuştur.

5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

1. Araştırmada kaynaştırma eğitimi dersi alan müzik öğretmenlerinin görüşlerinin, kaynaştırma dersi almayanlara göre daha olumlu olduğu saptanmıştır. Üniversitelerin Eğitim Fakültelerinin müzik öğretmeni yetiştiren programlarına “Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırılması”na yönelik zorunlu ders ya da seçmeli derslerinin saatlerinin artırılması önerilebilir.
2. Müzik öğretmenlerine, MEB ve Üniversitelerin ilgili bölümleri tarafından uygulanacak hizmetiçi eğitim kursları verilebilir.

5.2.2. İleride Yapılacak Olan Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Farklı üniversitelerdeki Eğitim Fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik görüşleri belirlenebilir.
2. İlköğretim’de görevli branş öğretmenleri, sınıf öğretmenleri ve okul yöneticilerinin kaynaştırmaya yönelik görüşleri belirlenebilir.
3. İlköğretim müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik eğitim ihtiyaçları belirlenerek hazırlanacak olan hizmetiçi eğitim programlarının öğretmenlerin görüşlerini hangi yönde etkilediği incelenmesi önerilebilir.

KAYNAKÇA

- 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, (1997). <http://orgm.meb.gov/> Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Akçamete, G. (1998). *Türkiye’de Özel Eğitim*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını, 1018, 195-206.
- Akçamete, G. (2009). *Genel Eğitim Okullarında Özel Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim*. Kök Yayıncılık, 4. Baskı , Ankara.
- Akman, B. ve Okyay, Ö. (2004). Sınıfında engelli çocuk bulunan ve bulunmayan okul öncesi öğretmenlerinin engelli çocukların kaynaştırılmasına ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması. *XVIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. 1-3 Ekim. İzmir*.
- Alat, Z. ve Alat, K. (2007). Özel eğitim dersi almanın öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumlarına etkisi. Poster bildiri. *16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Tokat, Türkiye*.
- Altıntaş, E. (2014). Özel Eğitim Dersinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlar ve Kazanımlar Bakımından Değerlendirilmesi. *Kafkas Üniversitesi, e – Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi, 1(3)*.
- Ataman, A. (2007). Yüksek öğrenimdeki engelli öğrencilerin karşılaştığı sorunlar engellilere sağlanan eğitim önlemleri. Özürlüler ’07 Kongre Sergi ve Sosyal Etkinlikleri: “Özel Eğitime Disiplinler Arası Bakış”, “Özürlülere İlişkin Hukuki Düzenlemeler”. http://www.ozurlulerkongresi.org/2013/assets/Uploads/gecmiskongreler/2007_kongre-bildiri_kitabi.pdf#page=18 Web adresinden 10 Aralık 2015 tarihinde indirilmiştir.

- Ataman, H. (2008). *Eğitim Hakkı Ve İnsan Hakları Eğitimi*. İnsan Hakları Gündemi Derneği Birinci Baskı: İzmir
- Atay, M. (1995). *Özürlü Çocukların Normal Yaşıtlarıyla Birlikte Eğitim Aldıkları Kaynaştırma Programlarına Karşı Öğretmen Tutumları Üzerine Bir İnceleme*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). H.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Artan, Ş. ve Balat-Uyanık, G. (2003). Okulöncesi eğitimcilerinin entegrasyona ilişkin bilgi ve düşüncelerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 11 (1), 65-80.
- Avramidis, E., & Kalyva, E. (2007). The influence of teaching experience and professional development on Greek teachers' attitudes towards inclusion. *European Journal of Special Needs Education*, 22(4), 367-389.
- Ayral, M., Özcan, Ş., Can, R., Ünlü, A., Bedel, H., Şengün, G., Demirhan, Ş. ve Çağlar, K. (2013). Normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine bakışını etkileyen etkenler. 23. Ulusal Özel Eğitim Kongresi. http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/06/01/334395/dosyalar/2014_01/21110031_normalgeliimgsterenrencilerin kaynatrmarennccilerinebaknetkileyenetkenler_ek2013_bolutammetn.pdf Web adresinden 21 Aralık 2015 tarihinde indirilmiştir.
- Babaoğlu, E. ve Yılmaz, Ş. (2010). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimindeki yeterlikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(2), 345-354.
- Balaban, M., Yılmaz, Ö., Yıldızbaş, F. (2009). Okul öncesi eğitimde kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *I. International Congress Of Turkey Education Researches, Oral Representation, 1-3 May, Çanakkale*.
- Batu, S. (1998). *Özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırıldığı bir kız meslek lisesindeki öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüş ve önerileri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Batu, S., ve Kırcaali-İftar, G. (2005). *Kaynaştırma*. Ankara: Kök Yayıncılık.

- Batu, S. (1998). *Özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırıldığı bir kız meslek lisesindeki öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüş ve önerileri* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Beh-Pajoo, A. (1992). The effect of social contact on college teachers' attitudes towards students with severe mental handicaps and their educational integration. *European Journal of Special needs Education*, 7, 231-236.
- Bümen, N.T., Ateş, A., Çakar, E., Ural, G. ve Acar, V. (2012). Türkiye bağlamında öğretmenlerin mesleki gelişimi: Sorunlar ve öneriler. *Milli Eğitim*. 41(194), 31-50.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K. ve Akgün, Ö.A. & Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (8. Baskı) Ankara: Pegem Akademi..
- Bilen, E. (2007). *Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarında karşılaştıkları sorunlarla ilgili görüşleri ve çözüm önerileri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Brown, K. S., Welsh, L. A., Hill, K. H., ve Cipko, J. P. (2008). The efficacy of embedding special education instruction in teacher preparation programs in the United States. *Teaching and Teacher Education*, 24(8), 2087-2094.
- Çelik, İ., Eratay, E. (2007). Kaynaştırma sınıfı ve özel eğitim sınıfı öğretmenlerinin sınıflardaki zihin engelli öğrencilere yönelik pekiştirici ve ceza uygulamalarının belirlenmesi. *AİBÜ, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 47-63.
- Çevik, D.B. (2007). Müzik Öğretim Yöntemlerinden Orff Müzik Öğretisine Genel Bir Bakış. Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Eğitimi ABD. *BAÜ FBE Dergisi*, 9(1), 95-100.

- Çıtak, A. (2008). *Kadınların Çalışmasına Yönelik Tutum: Cinsiyet, Cinsiyet Rolü ve Sosyoekonomik Düzeye Göre Bir Karşılaştırma* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji (Sosyal Psikoloji) Anabilim Dalı, Ankara.
- Çitil, M. (2013). *Yasalar ve Özel Eğitim*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Dede, Ş. (1996). Özel Eğitim Hakkında Salamanca Bildirisi. *Özel Eğitim Dergisi*, 2 (2) 91-94.
- Demirbatır, R.E. (2001). Müzik Alanı Yüksek Lisans, Doktora ve Sanatta Yeterlilik Tez Bibliyografyası. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt XIV, sayı 1.
- Diken, İ.H. (Ed.) (2008). *Özel Eğitime Gereksinimi olan Öğrenciler ve Özel Eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Diken, İ.H. (2014). *Özel Eğitime Gereksinimi olan Öğrenciler ve Özel Eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Diken, İ.H., ve Sucuoğlu, B.(1999). Sınıfında zihinsel engelli bulunan ve bulunmayan sınıf öğretmenlerinin zihin engelli çocukların kaynaştırılmasına yönelik tutumlarının karşılaştırılması. *Özel Eğitim Dergisi*, 2 (3), 26-34.
- Diler, N. (1998). Kaynaştırma Kavramı, Kaynaştırma Uygulamaları ve Etkili Kaynaştırma İçin Yapılması Gerekenler. 8. *Ulusal Özel Eğitim Kongresi*. Edirne.
- Demirel, Ö. ve Kaya, Z. (2003). *Eğitim İle İlgili Temel Kavramlar.Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 1-20.
- Duffy, B., ve Fuller, R. (2000), Role of music therapy in social skills development in children with moderate intellectual disability. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 13(2), 77-89.

- Elliot, D., ve McKenney M. (1998). Four inclusion models that work. *Teaching Exceptional Children*, 30(4).
- Elhoweris, H., ve Alsheikh, N. (2006). Teachers' attitudes toward inclusion. *International Journal Of Special Education*, 21(1).
- Eren, B. (2012). *Orff Yaklaşımına Göre Hazırlanan Müzik Etkinlikleri İçinde Giderek Azalan İpucu Yöntemiyle Yapılan Gömülü Öğretimin Otistik Çocuklara Kavram Öğretmedeki Etkililiği* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Gündoğar, F. (2014). Değişen Eğitim Anlayışı Işığında Değişen Öğretmen Yetiştirme Programları Üzerine Düşünceler. *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, 2(1), 118.
- Güven, G. (2012). Müzik Dersleri ve Kaynaştırma Uygulaması. Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Balıkesir. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. Cilt:19 No:3 709-718
- Güven, E. ve Çevik, D.B. (2012). Müzik Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma (Balıkesir Üniversitesi Örneği). *Journal of Educational And Instructional Studies in The World* 2(1), 22 , 2146-7463.
- Güven, E. ve Tufan, E. (2010). Kaynaştırma Sınıflarında İşbirlikli Öğrenme Yöntemi İle Müzik Dersleri. *Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. 23 (2), 557-573
- Güven, E. (2011). *Kaynaştırma Uygulamasının Yapıldığı Sınıflarda İşbirlikli Öğrenmenin Müzik Öğretimi Üzerindeki Etkileri* (Yayınlanmış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, Eskişehir.

- Gözün, Ö. ve Yıkılmış, A. (2004). Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Konusunda Bilgilendirilmelerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Değişimindeki Etkililiği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi* 2004, 5 (2) 65-77.
- Hamedoğlu, M. A., ve Güngör, H. (2013). Opinions of the parents and the principals on the attitudes of principals towards mainstream education (sample of a county in west black sea region in Turkey). *The Online Journal of Counseling and Education*, 2(3), 33-45
- Higss, K. W. (1975). Attitude formation: Contact or information?. *Exceptional children*, 41, 496-497.
- Horne, M. D. (1985). *Attitudes toward handicapped students: Professional, peer and parent reactions*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Johnson, D.W., ve Johnson, R.T. (1984). *Circles of Learning*. Washington, DC: Assoc. Supervision and Curriculum Dev.
- Karabulut, İ. (2013). *İlkokullarda kaynaştırma uygulamaları: okul yöneticileri, öğretmenler ve velilerin görüşlerine göre karşılaştırmaya yönelik durum çalışması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi Denetimi Ekonomisi ve Planlaması Anabilim Dalı, Lefkoşa. <http://docs.neu.edu.tr/library/6299460247.pdf>
- Kargın, T. (2004). Baş Makale: Kaynaştırma: Tanımı, Gelişimi ve İlkeleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Özel Eğitim Dergisi* 2004, 5 (2) 1-13.
- Kanlı, M. (2014). *KKTC'deki özel eğitim merkezlerinden ve kaynak odalarından yararlanan özel gereksinimli öğrencilerin sosyal becerilerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim ABD, Lefkoşa.

Kırcaali-İftar, G. (2012). Özel İlköğretim Öğretmenliği Lisans Tamamlama Programı. *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi. Eğitim 1-12, (ünite: 1,2,3).*

Kırcaali-İftar, G. (1992). Özel eğitimde kaynaştırma. *Eğitim ve Bilim*. 16, 4550.

Leyser, Y. Kapperman, G. ve Keller, R. (1994). Teacher attitudes toward mainstreaming: A cross-cultural study in six nations. *European Journal of Special Needs Education*, 9, 1-15.

MEB (2006).*Özel Eğitim Hizmetleri Tanıtım El Kitabı*. T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü. <http://egitim.beun.edu.tr/cv/oozdemir/wpcontent/uploads/sites/53/2013/11/MEB-%C3%96zel-E%C4%9Fitim-El> Kitabı C4,B1.pdf

MEB (2000), Resmi Gazete, Tebliğler Dergisi. 18/1/200 23937 Mük.

Metin, N. (1992). Okul öncesi dönemde özürlü çocuklar için kaynaştırma programları. *Özel Eğitim Dergisi*, 1 (2), 34-36.

McLeskey, J., Waldron, N. L., So, T., Swanson, K., ve Loveland, T. (2001). Perspectives of teachers toward inclusive school programs. *Teacher Education and Special Education (TESE)*.

Melekoğlu, M. A. (2013). Özel gereksinimli öğrencilerle yürütülen etkileşim projesinin genel eğitim öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına yönelik olumlu tutum ve farkındalık geliştirmeleri üzerindeki etkilerinin belirlenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(2), 10531077.

Nuri, C. (2014). *Özel Eğitimde Çalışan Öğretmenlerin, Tükenmişlik, Öz Yeterlik ve Duygu Durumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim Dalı, Lefkoşa.

- Orel, A., Zerey, Z. ve Töret, G. (2004). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5 (1): 23-33.
- Osborne, A.G., ve Dimattia, P. (1994). The least restrictive environment mandante: Legal implications. *Exceptional Children*, 61(1), 6-14.
- Özbaba, N. (2000). *Okul öncesi eğitimcilerin ve ailelerin özel eğitime muhtaç çocuklar ile normal çocukların entegrasyonuna (kaynaştırılmasına) karşı tutumları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özdemir, S., Yalın, H.İ. ve Sezgin, F. (2012). *Eğitim Bilimine Giriş.Geliştirilmiş 8. Basım*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Özcan, D. (2014). *Özel Eğitim Öğretmenlerinin Program Geliştirme İhtiyaçlarına Yönelik Oluşturulan Programın Etkililiği* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, Kıbrıs-Lefkoşa.
- Özdemir, H. (2010). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). T.C Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü..
- Özder, H., Konedralı, G. ve Zeki, C. P. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice]*, 16(2), 253-275.
- Parasuram, K. (2006). Variables that Effect Teachers' Attitudes toward Disability and Inclusive Education in Mumbai, India. *Disability And Society*, 21 (3), 232-242.
- Praisner, C. L.(2003).Attitudes of Elementary School PrincipalsTowardtheinclusion of StudentsWith Disabilities. *ExceptionalChildren*, 69, (2) 135-142.

- Salend, S. J. (1998). *Effective mainstreaming: Creating inclusive classrooms*. New Jersey: Merrill.
- Sarı, H. (2002). *Özel Eğitime Muhtaç Çocukların Eğitimleriyle İlgili Öneriler*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Shippen, M. E., Crites, S. A., Houchins, D. E., Ramsey, M. L., ve Simon, M. (2005). Preservice teachers' perceptions of including students with disabilities. *Teacher Education and Special Education: The Journal of the Teacher Education Division of the Council for Exceptional Children*, 28(2), 92-99.
- Şahbaz, Ü. ve Peker S. (2006). İlköğretimde görev yapan sınıf öğretmenleri ile branş öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması. 16. *Ulusal Özel Eğitim Kongresi Bildirileri*. Samsun:16-17 Kasım.
- Şendurur, Y. ve Barış, D.A. (2002). Müzik Eğitimi ve Çocuklarda Bilişsel Başarı. G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Böl. Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 165-174.
- Şenel, H. G. (1996). Yetersizliği olan ve olmayan gençlerin yetersizliğe yönelik tutumlarının karşılaştırılması. *Özel Eğitim Dergisi*, 2 (2), 68-75.
- Stone, B. Ve Brown, R. (1986). Preparing teachers for mainstreaming: Some critical variables for effective preservice programs. *Educational Research Quarterly*, 11(2), 7-10.
- Şişman, M. (2007). *Eğitim Bilimine Giriş* (3. Baskı). Ankara: Öncü Basımevi.
- Taşdemir, M. (2012). *Birleştirilmiş Sınıflarla Öğretim. Öğretmen El Kitabı*. Ankara: Pegem Yayınevi, Ayrıntı Matbaası.
- Uçan, A. (1996). *İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi*, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları,.

Uçan, A. (1997). *Müzik Eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Yavuz, S. ve Coşkun, A.E. (2008). Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Eğitimde Teknoloji Kullanımına İlişkin Tutum ve Düşünceleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)* 34, 276-286.

EK 1. ÖĞRETMENLERE UYGULANAN KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sevgili Eğitimciler, Bu araştırmanın amacı, sizin farklı gelişen öğrencilerin, normal eğitim ortamlarına kaynaştırılması hakkındaki görüşlerinizi belirlemektir. Bu amaçla vereceğiniz KKTC’de yürütülen kaynaştırma uygulamalarının yeniden yapılandırılmasında bize ışık tutması açısından çok önemlidir. Dolayısıyla, ölçekteki soruları yanıtlarken doğru cevapların neler olacağı kaygısından uzak olarak, içtenlikle işaretleme yapmanızı rica ediyoruz. Vereceğiniz cevaplar kesinlikle gizli tutulacak, araştırma kapsamı dışında kullanılmayacaktır. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Öğretmenin: Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()

Yaş:

Mezun olduğunuz okul:

Meslek deneyimi (yıl): 0-5 () 6-10 () 11-15 () 16-20 () 21 ve daha fazla ()

Görev Yeri: ilköğretim ()

Özel Eğitim Dersi: Aldım () Almadım ()

Kaynaştırma Dersi : Aldım () Almadım ()

Ölçekte yer alan her bir maddeyi, aşağıdaki anahtara göre cevaplayınız:

1.Tamamen katılıyorum.

2. Katılıyorum.

3. Kararsızım.

4. Katılmıyorum.

5. Kesinlikle katılmıyorum.

Her bir maddede size en uygun olan seçeneği, karşısındaki rakamı daire içine alarak gösteriniz.

EK 2. KAYNAŞTIRMA TUTUM ÖLÇEĞİ

	Kesinlikle Katlıyorum	Katlıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
1) Engelli öğrenciler normal gelişim gösteren öğrencilerle aynı sınıfta eğitim görme hakkına sahiptir.	1	2	3	4	5
2) Kaynaştırma eğitimi normal gelişim gösteren öğrenciler için istenilen bir uygulama değildir.	1	2	3	4	5
3) Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerle normal gelişim gösteren öğrencilerin birlikte bulunduğu sınıflarda düzeni sağlamak zordur.	1	2	3	4	5
4) Engelli öğrencilere kaynaştırma sınıflarda faaliyet gösterebilmeleri için her türlü imkân sağlanmalıdır.	1	2	3	4	5
5) Kaynaştırma özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların ebeveynleri için faydalı olabilir.	1	2	3	4	5
6) Özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların ebeveynleri çocuklarının kaynaştırma sınıf ortamında olmalarını tercih ederler.	1	2	3	4	5
7) Özel eğitim öğretmenlerinin çoğunda, normal gelişim gösteren öğrencilerin eğitimi ile ilgili temel olacak bilgileri eksiktir.	1	2	3	4	5
8) Normal eğitim öğretmenleri engelli öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına yeteri kadar cevap veremezler.	1	2	3	4	5
9) Büyük kitlelere ulaşmadan önce, kaynaştırma sınıflarının etkileri hakkında daha geniş bir bilgiye sahip olmak zorundayız.	1	2	3	4	5
10) Kaynaştırma ortamlarında çocukları eğitmenin en iyi yolu hemen işe başlamaktır.	1	2	3	4	5
11) Özel eğitime muhtaç çocukların çoğu kaynaştırma sınıflarında iyi davranışlar sergiler.	1	2	3	4	5
12) Engelli öğrencilerle normal gelişim gösteren öğrencilerin aynı sınıfta eğitim görmeleri mümkündür.	1	2	3	4	5
13) Kaynaştırma eğitimi engelli öğrencilerin sosyalleşme süreçleri için yararlıdır.	1	2	3	4	5
14) Engelli öğrenciler kaynaştırma sınıflarına nazaran özel sınıflarda akademik olarak daha hızlı gelişirler.	1	2	3	4	5
15) Kaynaştırma sınıflarında engelli öğrenciler normal gelişim gösteren öğrencilerden soyutlanabilirler.	1	2	3	4	5
16) Engelli öğrencilerin varlığı normal gelişim gösteren öğrencilerin bireysel farklılıkları kabul etmelerine yardımcı olur.	1	2	3	4	5
17) Kaynaştırma eğitimi engelli öğrenciler arasında sosyal bağımsızlığı artırır.	1	2	3	4	5
18) Kaynaştırma eğitimi engelli çocuklar arasında özsaygıyı artırır.	1	2	3	4	5
19) Engelli çocuklar kaynaştırma sınıf ortamında, daha fazla çaba gerektiren davranışlarda bulunurlar.	1	2	3	4	5
20) Engelli çocuklar kaynaştırma sınıf ortamında daha iyi bir özbenlik kavramı geliştirirler.	1	2	3	4	5

EK 3. ÖĞRETMEN ADAYLARINA UYGULANAN KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sevgili öğretmen adayları,

Bu araştırmanın amacı, sizin farklı gelişen öğrencilerin, normal eğitim ortamlarına kaynaştırılması hakkındaki görüşlerinizi belirlemektir. Bu amaçla vereceğiniz yanıtlar KKTC’de yürütülen kaynaştırma uygulamalarının yeniden yapılandırılmasında bize ışık tutması açısından çok önemlidir. Dolayısıyla, ölçekteki soruları yanıtlarken doğru cevapların neler olacağı kaygısından uzak olarak, içtenlikle işaretleme yapmanızı rica ediyoruz. Vereceğiniz cevaplar kesinlikle gizli tutulacak, araştırma kapsamı dışında kullanılmayacaktır. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Yakın Doğu Üniversitesi

Özel Eğitim Bölümü

Yüksek Lisans Öğrencisi

Ezgi Bertiz

Kişisel Bilgi Formu:

1) Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()

2) Yaşınız:

3) Mezun olduğunuz okul:

4) Özel Eğitim Dersi: Aldım () Almadım ()

5) Kaynaştırma Dersi : Aldım () Almadım ()

Ölçekte yer alan her bir maddeyi, aşağıdaki anahtara göre cevaplayınız:

1.Tamamen katılıyorum.

2. Katılıyorum.

3. Kararsızım.

4. Katılmıyorum.

5. Kesinlikle katılmıyorum.

Her bir maddede size en uygun olan seçeneği, karşısındaki rakamı daire içine alarak gösteriniz.

EK 4. KAYNAŞTIRMA TUTUM ÖLÇEĞİ

	Kesinlikle Katlıyorum	Katlıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
1) Engelli öğrenciler normal gelişim gösteren öğrencilerle aynı sınıfta eğitim görme hakkına sahiptir.	1	2	3	4	5
2) Kaynaştırma eğitimi normal gelişim gösteren öğrenciler için istenilen bir uygulama değildir.	1	2	3	4	5
3) Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerle normal gelişim gösteren öğrencilerin birlikte bulunduğu sınıflarda düzeni sağlamak zordur.	1	2	3	4	5
4) Engelli öğrencilere kaynaştırma sınıflarda faaliyet gösterebilmeleri için her türlü imkân sağlanmalıdır.	1	2	3	4	5
5) Kaynaştırma özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların ebeveynleri için faydalı olabilir.	1	2	3	4	5
6) Özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların ebeveynleri çocuklarının kaynaştırma sınıf ortamında olmalarını tercih ederler.	1	2	3	4	5
7) Özel eğitim öğretmenlerinin çoğunda, normal gelişim gösteren öğrencilerin eğitimi ile ilgili temel olacak bilgileri eksiktir.	1	2	3	4	5
8) Normal eğitim öğretmenleri engelli öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına yeteri kadar cevap veremezler.	1	2	3	4	5
9) Büyük kitlelere ulaşmadan önce, kaynaştırma sınıflarının etkileri hakkında daha geniş bir bilgiye sahip olmak zorundayız.	1	2	3	4	5
10) Kaynaştırma ortamlarında çocukları eğitmenin en iyi yolu hemen işe başlamaktır.	1	2	3	4	5
11) Özel eğitime muhtaç çocukların çoğu kaynaştırma sınıflarında iyi davranışlar sergiler.	1	2	3	4	5
12) Engelli öğrencilerle normal gelişim gösteren öğrencilerin aynı sınıfta eğitim görmeleri mümkündür.	1	2	3	4	5
13) Kaynaştırma eğitimi engelli öğrencilerin sosyalleşme süreçleri için yararlıdır.	1	2	3	4	5
14) Engelli öğrenciler kaynaştırma sınıflarına nazaran özel sınıflarda akademik olarak daha hızlı gelişirler.	1	2	3	4	5
15) Kaynaştırma sınıflarında engelli öğrenciler normal gelişim gösteren öğrencilerden soyutlanabilirler.	1	2	3	4	5
16) Engelli öğrencilerin varlığı normal gelişim gösteren öğrencilerin bireysel farklılıkları kabul etmelerine yardımcı olur.	1	2	3	4	5
17) Kaynaştırma eğitimi engelli öğrenciler arasında sosyal bağımsızlığı artırır.	1	2	3	4	5
18) Kaynaştırma eğitimi engelli çocuklar arasında özsaygıyı artırır.	1	2	3	4	5
19) Engelli çocuklar kaynaştırma sınıf ortamında, daha fazla çaba gerektiren davranışlarda bulunurlar.	1	2	3	4	5
20) Engelli çocuklar kaynaştırma sınıf ortamında daha iyi bir özbenlik kavramı geliştirirler.	1	2	3	4	5

EK 5. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI TALİM TERBİYE DAİRESİ İZİN BELGESİ

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
İLKÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: İÖD.0.00-35/2016/İB-558

Lefkoşa, 11 Mart 2016

Sayın Uygı BERTİZ,
Yakın Doğu Üniversitesi,
Lefkoşa.

Müdürlüğümüze bağlı okullarda görev yapan müzik öğretmenlerine uygulamak istediğiniz “İlköğretimde Görevli Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumları” konulu anket soruları, Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü tarafından incelenmiş olup gizlilik ve gönüllülük ilkelerine riayet edilerek uygulanması uygun görülmüştür.

Anketi uygulamadan önce okul müdürlükleri ile temas kurulması ve anket tamamlandıktan sonra da sonuçların Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü’ne iletilmesi hususunda gereğini saygı ile rica ederim.

Salih CANSEÇ
Müdür

/AA

Tel (90) (392) 228 3136
Fax (90) (392) 228 2334
E-mail iod@mebnet.net

Lefkoşa-KKTC

EK 6. KAYNAŖTIRMA ÖLÇEĞİ İZİN YAZISI

----- Yönlendirilen ileti -----

Gönderen: "Umut Şahbaz" <sahbazumut@hotmail.com>

Tarih: 8 Tem 2016 9:51 PM

Konu: Ölçek kullanma izni

Alıcı: "mukaddes sakallı demirok" <mukaddesdemirok@gmail.com>

Cc:

Okul öncesi öğretmen adaylarının kaynaŖtırmaya yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla geliŖtirdiĐimiz ölçeği alıŖmanızda kullanabilirsiniz. Başarılar...

Doç. Dr. Ümit Şahbaz

EK 7. TURNITIN RAPORU

%**16**

BENZERLIK ENDEKSİ

%

İNTERNET
KAYNAKLARI

%**16**

YAYINLAR

%

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

- 1** **ŞAHBAZ, Ümit and KALAY, Gül. "Okulöncesi eğitimi öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin belirlenmesi", TUBITAK, 2010.** **%1**
Yayın
- 2** **GÜVEN, Elif. "Müzik dersleri ve kaynaştırma uygulaması", TUBITAK, 2011.** **%1**
Yayın
- 3** **KILIÇ, Akif Fatih and ŞAHBAZ, Ümit. "Okulöncesi öğretmenlerinin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasına yönelik bilgilendirilmelerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin değişmesindeki etkililiği", Tubitak, 2011.** **%1**
Yayın
- 4** **GÖZÜTOK, F. Dilek. "Milli eğitim, çocuklara ulusal değerleri kazandırmaktan neden vazgeçiyor?", Öğretmen Eğitimi Akademisi-Maya Akademi, 2010.** **%1**
Yayın
- 5** **GÜVEN, Elif and TUFAN, Enver. "Kaynaştırma sınıflarında işbirlikli öğrenme** **%1**

yöntemi ile müzik dersleri", Uludağ Üniversitesi, 2010.

Yayın

6

YARALI, Dilek. "Öğretmen Adaylarının Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi", Erzincan Üniversitesi, 2015.

Yayın

<% 1

7

ENGİN, Ali Osman, TÖSTEN, Rasim, KAYA, M. Dursun and KÖSELİOĞLU, Yavuz Selim. "İlköğretim Öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasıyla ilgili tutum ve görüşlerinin değerlendirilmesi (Kars ili örneği)", Kafkas Üniversitesi, 2014.

Yayın

<% 1

8

Tekindal, Benian. "Meslek Liselerinde Eğitim-Öğretim Gören Öğrencilerin Bilgisayara Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi(Yozgat İli Yerköy İlçesi Örneği)", International Journal of InformaticsTechnologies/13079697, 20100101

Yayın

<% 1

9

Ünal, Füsün. "KAYNAŞTIRMA UYGULAMASININ YAPILDIĞI SINIFLARDA NORMAL GELİŞİM GÖSTEREN ÖĞRENCİLERİN KAYNAŞTIRMAYA YÖNELİK TUTUMLARI", e-Journal of New World Sciences Academy (NWSA)/13063111,

<% 1

10

AYDIN, Aydan and SOYER, Ufuk. "Özel eğitim öğrencilerinin öz duyarlık ve sürekli kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi", Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 2012.

Yayın

<%1

11

MELEKOĞLU, Macid Ayhan. "Özel gereksinimli öğrencilerle yürütülen etkileşim projesinin genel eğitim öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına yönelik olumlu tutum ve farkındalık geliştirmeleri üzerindeki etkilerinin belirlenmesi", İletişim Hizmetleri, 2013.

Yayın

<%1

12

KÜÇÜK PİJİ, Duygu and UZUN, Yusuf Barış. "Müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimleri", Ahi Evran Üniversitesi, 2013.

Yayın

<%1

13

Akın, Özlem. "İLKÖĞRETİM MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI 6.SINIF KAZANIM İFADELERİNİN ÇÖZÜMLENMESİ", e-Journal of New World Sciences Academy (NWSA)/13063111, 20110401

Yayın

<%1

14

CANKAYA, Özlem and KORKMAZ, İsa.

"İlköğretim I. kademedede kaynaştırma eğitimi uygulamalarının sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi", Ahi Evran Üniversitesi, 2012.

Yayın

<% 1

15

KARADENİZ HACISALİHOĞLU, Mihriban, AKAR, Ümit and ŞEN, Hayri.

"KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ SÜRECİ: SINIF İÇİ MATEMATİK UYGULAMALARI", Milli Eğitim Bakanlığı, 2015.

Yayın

<% 1

16

Kalkan, Sinan and Rüya Özmen, E.. "Özel Eğitim Sınıfları ile Birlikte Eğitim Ortamlarına Devam Eden, Zihinsel Yetersizlikten Etkilenmiş Öğrencilerin Okuduğunu Anlama, Okuma Hızları ve Okuma Hata Performanslarını..", International Online Journal of Educational Sciences, 2013.

Yayın

<% 1

17

AHI, Berat and ÖZSOY, Sibel. "İlkokullarda görev yapan öğretmenlerin çevreye yönelik tutumları: Cinsiyet ve mesleki kıdem faktörü", Kastamonu Üniversitesi, 2015.

Yayın

<% 1

18

GÖK, Tolga and SILAY, İlhan. "Fizik Eğitiminde İşbirlikli Öğrenme Gruplarında Problem Çözme Stratejilerinin Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkileri", Hacettepe Üniversitesi, 2008.

Yayın

<% 1

19

KARATAŞ, Zeynep. "Ergenlerin algılanan sosyal destek ve sürekli kaygı düzeylerinin incelenmesi", Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012.

Yayın

<%1

20

GÖKDERE, Murat. "Sınıf öğretmenleri ile sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime yönelik tutum, endişe ve etkileşim düzeylerinin karşılaştırmalı incelemesi", İletişim Hizmetleri, 2012.

Yayın

<%1

21

Şahin, Nevin. "Sağlık çalışanlarında aile içi şiddete yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması", International Journal of Human Sciences/13035134, 20090701

Yayın

<%1

22

SIĞIRTMAÇ DİKİCİ, Ayperi, HOŞ, Gülsüm and ABBAK, Burcu Sultan. "Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde yaşanan sorunlara yönelik kullandıkları çözüm yolları ve önerileri", Ahi Evran Üniversitesi, 2011.

Yayın

<%1

23

Narın, Nuray. "İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN ELEŞTİREL DÜŞÜNME BECERİLERİNİN İ.", Journal of the Cukurova University Institute of Social Sciences/13048899, 20100501

Yayın

<%1

24

KARABULUT, Serhan, ÖCALIR, Vesile.Ebru and AKINOĞLU GÜR, Fatoş.H.. "Zihinsel özürlü bireylerin yol güvenliği", Polis Akademisi Başkanlığı, 2010.

Yayın

<% 1

25

KAYILI, Gökhan, KOÇYİĞİT, Sezai, DOĞRU, Sunay Yıldırım S. and ÇİFTÇİ, Sabahattin. "Kaynaştırma eğitimi dersinin okulöncesi öğretmenleri adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerine etkisi", TUBITAK, 2010.

Yayın

<% 1

26

ALTUNKAYA, Hatice and ERDEM, İlhan. "Hükümlü ve tutuklulara sıfatlar konusunun dramatizasyon yöntemi kullanılarak öğretimi", Milli Eğitim Bakanlığı, 2013.

Yayın

<% 1

27

VURAL, Sezgin and YÜCESOY, Şerife. "Türkiye'de Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Hizmetlerin Yasal Yapılanmasında Avrupa Birliği'ne Uyum Çabalarının Yansımaları", TUBITAK, 2003.

Yayın

<% 1

28

CAMADAN, Fatih. "Sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime ve bep hazırlamaya ilişkin özyeterliklerinin belirlenmesi", TUBITAK, 2012.

Yayın

<% 1

29

GELBAL, Selehattin and KELECİOĞLU, Hülya. "Öğretmenlerin Ölçme ve

<% 1

Değerlendirme Yöntemleri Hakkındaki
Yeterlik Algıları ve Karşılaştıkları Sorunlar",
Hacettepe Üniversitesi, 2007.

Yayın

30

TAŞ, Erol and ÇEPNİ, Salih. "Web tasarımı
bir fen ve teknoloji materyalinin geliştirilmesi,
uygulanması ve değerlendirilmesi", Uludağ
Üniversitesi, 2011.

Yayın

31

ŞAHİN, Nilfer, ALTUN, Hatice and KARA,
Bilge. "Özürlü çocuk sağlık kurulu
raporlarının değerlendirilmesi", Afyon
Kocatepe Üniversitesi, 2014.

Yayın

32

SILAY, İlhan. "İşbirlikli öğrenme gruplarında
problem çözme stratejileri öğretiminin
öğrencilerin başarı güdüsü üzerindeki
etkileri", Kastamonu Üniversitesi, 2009.

Yayın

33

Üredi, Lütfi. "İLKÖĞRETİM
ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETMENLİK
MESLEĞİNE İLİŞKİN ALGILARININ ÇEŞİTLİ
DEĞİŞ..", e-Journal of New World Sciences
Academy (NWSA)/13063111, 20100101

Yayın

34

DAĞLI, Abidin and BAYSAL, Nigah.
"İlköğretim II. kademedeki öğretmenlerinin
sınıfta karşılaştıkları disiplin sorunları ve
bunların çözüm yollarına ilişkin görüşleri",

<%1

<%1

<%1

<%1

<%1

- 35 ERSOY, Özlem and DERE, Zeynep. <%1
"Examining of implementations of early
childhood teachers working at preschools in
Ankara in music education", Ankara
Üniversitesi, 2012.

Yayın

- 36 GÖKMEN, Ömer Faruk and AKGÜN, Özcan
Erkan. <%1
"Bilgisayar ve öğretim teknolojileri
eğitimi öğretmen adaylarının bilişim güvenliği
bilgilerinin çeşitli değişkenlere göre
incelenmesi", Çukurova Üniversitesi, 2015.

Yayın

- 37 KAYA. Melek Özlem and AY TAR. Güngör
Abide. <%1
"Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin
çocuk merkezli yaklaşım uygulamalarının
değerlendirilmesi", Dr. Ali Bayram, 2012.

Yayın

- 38 karadağ, Engin. <%1
"İlköğretim Okulu
Yöneticilerinin Öğretmenler Tarafından
Algılanan Demokratik Tutumları ile
Öğretmenlerin Demokratik Değerleri Üzerine
İlişkisel..", Journal of Values
Education/1303880X, 20061201

Yayın

- 39 AKENGİN, Hamza, ŞAHİN TUNÇ, Canan,
KAYA, Berna, BENGİÇ, Gizem and SARGIN,
Sevil. <%1
"Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının

bazı genel coğrafya konuları ve bunların öğretimi ile ilgili öz-yeterlik algıları", Marmara Üniversitesi, 2010.

Yayın

40

EKİCİ, Gülay. "Sınıf Yönetimi Dersinin Öğretmen Adaylarının Öğretmen Öz-Yeterlik Algı Düzeyine Etkisi", Hacettepe Üniversitesi, 2008.

Yayın

<% 1

41

Çubukçu, Zühal and Dönmez, Ayşe. "İlköğretim Okul Yöneticilerinin Şiddet Türlerine Yönelik Görüşleri ve Şiddetle Başa Çıkma Yöntemleri", Educational Administration: Theory & Practice, 2012.

Yayın

<% 1

42

Şaşmaz^Ören, Fatma. "Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Derslerine Yönelik Tutumlarının ve Görüşlerinin Değerlendirilmesi", Educational Administration: Theory & Practice/13004832, 20090401

Yayın

<% 1

43

AZAR, Ali. "Ortaöğretim fen bilimleri ve matematik öğretmeni adaylarının öz yeterlilik inançları", TUBITAK, 2010.

Yayın

<% 1

44

YÜRÜR, Şenay and KESER, Aşkın. "İşe bağlı gerginlik ile iş tatmini ilişkisinde duygusal tükenmenin aracı rolü", Ankara Üniversitesi,

<% 1

2010.

Yayın

-
- 45 ÖZKARDEŞ, GÜNGÖRMÜŞ Oya. "Türkiye'de özel öğrenme güçlüğüne ilişkin yapılan uygulamalar", İstanbul Ticaret Üniversitesi, 2012. <%1
Yayın
-
- 46 AkKAYA, Nevin. "Öğretmen adaylarının değer tercihleri", Kıbrıs Üniversitesi, 2013. <%1
Yayın
-
- 47 Bal, Pınar. "YENİ İLKÖĞRETİM MATEMATİK ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ", Journal of the Cukurova University Institute of Social Sciences/13048899, 20080501 <%1
Yayın
-
- 48 TUĞRUL, Belma, ASLAN METİN, Özge, ERTÜRK, H.Gözde and ALTINKAYNAK ÖZEN, Şenay. "Analysis of Preschool Teachers and Six Years Old Children s Views On Play", İnönü Üniversitesi, 2014. <%1
Yayın
-
- 49 ÖZTÜRK , Çimen Canan and ERATAY , Emine. "Eğitim uygulama okuluna devam eden zihin engelli öğrencilerin öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı hakkında görüşlerinin belirlenmesi", TUBITAK, 2010. <%1

50

ŞİMŞEK, Ahmet. "Atatürk'ün Mirasının Aktarılmasında Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Yolları Üzerine Bir Deneme", Gazi Üniversitesi, 2004.

Yayın

<% 1

51

KÖKSOY MENTİŞ, Aylin and TAŞ MENTİŞ, Ayşe. "Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Anaokul Öğretmenlerinin Okulöncesi Dönemde Müzik Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi (Niğde İli Örneği)", TUBITAK, 2005.

Yayın

<% 1

52

SADİOĞLU, Ömür, BATU, E Sema and BİLGİN, Asude. "Sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılmasına ilişkin görüşleri", Uludağ Üniversitesi, 2012.

Yayın

<% 1

53

DEMİR, Mehmet Kaan and AÇAR, Seçil. "Kaynaştırma eğitimi konusunda tecrübeli sınıf öğretmenlerinin görüşleri", TUBITAK, 2011.

Yayın

<% 1

54

ALKIS, Huseyin, and Volkan TEMİZKAN. "Determination of the Institutionalization Level of Businesses: (Rolling Plants) Example of Karabuk Iron-Steel Sector", Ekonomik Yaklasim, 2010.

Yayın

<% 1

55

YILMAZ, Ahmet. "İlköğretim okullarında kaynaştırma eğitimi uygulamalarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi", TC. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2014.

Yayın

<% 1

56

ATABEY, Derya and ŞAHİN TEZEL, Fatma. "Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Demografik Özelliklerine Göre Ailelerle Olan İletişim ve İşbirliğine Bakış Açılarının İncelenmesi", Akademisyenler Birliği, 2009.

Yayın

<% 1

57

KOLAÇ, Emine. "İlköğretim Dördüncü Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi", TUBITAK, 2003.

Yayın

<% 1

58

Lafci, Digidem, and Emine Erdem. "Traditional practises regarding mother and infant care of 15-49 year old married women in the postpartum period", Gaziantep Medical Journal, 2014.

Yayın

<% 1

59

ATICI, Meral and ÇEKİCİ, Ferah. "Help provided by school counsellor to teachers and students in behaviour management at secondary school", Kaligrafi Yayıncılık, 2012.

Yayın

<% 1

Patir, Sait. "İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER

60

FAKÜLTESİ İŞLETME BÖLÜMÜ
ÖĞRENCİLERİNİN SAYISAL DERSLERDEKİ
BAŞARISIZLIK..", Suleyman Demirel
University Journal of Faculty of Economics &
Administrative Sciences/13010603, 20080301

Yayın

<% 1

61

GÜRGÜR, Hasan and UZUNER, Yıldız.
"Kaynaştırma sınıfında iş birliği ile öğretim
uygulamalarına bakışın fenomenolojik
analizi", İletişim Hizmetleri, 2010.

Yayın

<% 1

62

AKAR, İbrahim and AKAR ŞENGİL, Şeyma.
"İlköğretim okullarında görev yapmakta olan
öğretmenlerin üstün yetenek kavramı
hakkındaki görüşleri", Kastamonu
Üniversitesi, 2012.

Yayın

<% 1

63

KÖSTERELİOĞLU, İlker. "Engelli bireylerin
eğitilmesine yönelik tutum ölçeğinin
geliştirilmesi", Ahi Evran Üniversitesi, 2013.

Yayın

<% 1

64

DEMİRKASIMOĞLU, Nihan. "The legal basis
of students' rights and responsibilities in
Turkish education system", Ankara
Üniversitesi, 2012.

Yayın

<% 1

65

Gök, Gönül. "Okulöncesi Eğitimi
Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin
Görüşleri ve Önerileri", International Journal

<% 1

66

Pepe, Kadir. "ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA SPOR ALANI UYGULAMALARININ NİTELİKLİ BİREYLERİN SEÇİMİ VE YETİŞTİRİLMESİ AÇISINDAN DEĞERLENDİ..", Selcuk University Social Sciences Institute Journal/13021796, 20060901

Yayın

<% 1

67

YILDIZ, Murat and KULA Kamil Şanlı. "Öğretmenlerin öğrenci devamsızlıkları hakkındaki görüşleri", TUBITAK, 2012.

Yayın

<% 1

68

GÜRBÜZ, Kadriye and DURMUŞ, Soner. "İlköğretim matematik öğretmenlerinin dönüşüm geometrisi, geometrik cisimler, örüntü ve süslemeler alt öğrenme alanlarındaki yeterlikleri", Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2009.

Yayın

<% 1

69

YILMAZ, Kürşad and TAŞDAN, Murat. "İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Okul Yönetiminde Etkililik Hakkındaki Görüşleri ile İlgili Nitel Bir Araştırma", Ankara Üniversitesi, 2006.

Yayın

<% 1

70

AYDIN, Rafet. "Türkiye'de öğretmen sorunları

açısından Milli Eğitim Şuralarının
değerlendirilmesi (1980-2000)", Ankara
Üniversitesi, 2009.

Yayın

<%1

71

Uslu, Burcu. "MÜZİK EĞİTİMİ A.B.D.
ÖĞRENCİLERİ ve MÜZİK
ÖĞRETMENLERİNİN MÜZİKSEL
BEĞENİLERİ: NİĞDE İ.", e-Journal of New
World Sciences Academy (NWSA)/13063111,
20110401

Yayın

<%1

ALINTILARI ÇIKART

KAPAT

EŞLEŞMELERİ ÇIKAR KAPAT

BİBLİYOGRAFYAYI
ÇIKART

KAPAT

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Ad, Soyad : Ezgi Bertiz

Doğum Tarihi : 02.02.1989

Medeni Durum : Bekar

Uyruk : K.K.T.C

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres Bilgileri : K.Kaymaklı, Dumlupınar-Taşevler sok. no: 2

Ev Tel. : 22 52 836

Cep Tel : 0533 877 61 87

E-posta : ezgi.bertiz@gmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

Yüksek Lisans : Yakın Doğu Üniversitesi

Üniversite : Bakü Devlet Konservatuarı, Azerbaycan

Lise : Lefkoşa Güzel Sanatlar Lisesi

İŞ DENEYİMİ : 08 / 2013 – Halen Çalışıyorum

İŞ YERİ : ÖZEV, Özel Eğitim Vakfı

BRANŞ : Müzik Öğretmeni

YABANCI DİL BİLGİSİ : İngilizce – Azerice – İşaret Dili

HOBİLER : At binmek, Yoga

DERNEK VE VAKIF ÜYELİKLERİ : Kıbrıs İşitme Konuşma Engelliler Vakfı –

Mülteci Hakları Derneği – Özev Spor Klübü

